

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**MENTOR V OŠETŘOVATELSTVÍ –
VYHODNOCENÍ A INOVACE KURZU**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce:
PhDr. Andrea Hudáčková

Autor práce:
Bc. Pavlína Mokrejšová

2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Mentor v ošetrovatelství – vyhodnocení a inovace kurzu vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 24. 5. 2010

Podpis studenta:

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Andree Hudáčkové za odborné vedení a udílení velmi cenných a užitečných rad, které pro mě byly velkým přínosem.

Děkuji též celé své rodině za poskytnutí zázemí a potřebnou podporu nejen při psaní této práce, ale i v průběhu celého mého studia.

Abstract

The Diploma thesis is focused on evaluation and innovation of a mentor course. The preparatory period insisted in mapping current situation in the Czech Republic concerning the range of educational programmes in certificated courses offered to mentors of a clinical practice. Based on the analysis of 11 educational programmes in certificated courses we found out that the courses are not unified. They differ in entrance requirements for participants, a number of lessons, contents, curricula and activities at which the course graduates will be professionals as stated in the Act No 96/2004 Coll., par.1, article 61, in the amendment of the Act No 189/2008 Coll. The analysis served as a background for further research. We chose one of the analysed mentor courses called “Supervisor of clinical practice“ at the Faculty of Health Care Studies of the University of West Bohemia in Pilsen. The preparatory period of our research, the analysis of educational programmes for clinical practice mentors, was used by the Ministry of Health, Department of Education and Research to prepare a unified sample mentor course.

The main goals of our research were: 1. to find out the opinions of the mentor course graduates on the course, 2. to identify possible shortcomings of the courses for clinical practice mentors, 3. to suggest innovation of the current courses.

The empiric part of the Diploma thesis was worked on a quantitative research technique to find information required. The data collected through semi-structured interviews were formed into casuistries and subsequently categorised in the tables.

Respondents praised the length, the number of participants and the overall structure of their course but they considered the practical part of the course to be insufficient in the extent and the lack of experienced clinical mentors. So a draft proposal of the course was prepared. It suggests less theoretical lessons of nursing and more practical ones focused on mentor training lead by experienced mentors.

Our research found some shortcomings of the courses and resulted into a course innovation. The analysis used by the Ministry of Health should help unify educational programmes of mentor courses.

OBSAH

Úvod	3
1. Současný stav	4
1.1 Současný stav vzdělávání sester v České republice	4
1.1.1 Legislativa týkající se nelékařských zdravotnických povolání	5
1.1.2 Kvalifikace pedagogů v oblasti vzdělávání zdravotních sester a porodních asistentek	6
1.1.3 Vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek – vzdělávání dospělých	8
1.2 Mentor, mentorství	9
1.2.1 Mentor klinické praxe	11
1.2.2 Vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek – odborná praxe	12
1.2.3 Odborné a osobnostní předpoklady pro výkon mentora klinické praxe	13
1.2.4 Kompetence a úlohy mentora klinické praxe	15
1.2.5 Výhoda vedení klinické praxe mentorem	18
1.3 Vzdělávací programy mentorů klinické praxe	19
1.3.1 Metodický pokyn MZ ČR k přípravě a realizaci vzdělávacího programu certifikovaného kurzu	20
1.3.2 Akreditované vzdělávací programy mentorů klinické praxe v České republice	21
1.4 Vzdělávací program – „Školitel/školitelka klinické praxe“ Západočeské univerzity Plzeň	28
1.4.1 Určení vzdělávacího programu a vstupní požadavky na účastníky	31
1.4.2 Cíle vzdělávacího programu	31
1.4.3 Rozsah a obsah vzdělávacího programu	32
1.4.4 Způsob zakončení vzdělávacího programu	36
2. Cíl práce a výzkumné otázky	37
2.1 Cíl práce	37
2.2 Výzkumné otázky	37

3. Metodika	38
3.1 Použitá metoda	38
3.1.1 Scénář polostrukturovaného rozhovoru	38
3.1.2 Průběh rozhovorů	39
3.2 Charakteristika výzkumného souboru	39
3.2.1 Strategie výběru respondentů	39
4. Výsledky	40
4.1 Výsledky polostrukturovaných rozhovorů	40
4.2 Kategorizace dat v tabulkách	61
5. Diskuze	74
6. Závěr	85
6.1 Návrh na inovaci stávajícího mentorského kurzu	86
7. Seznam literatury a použitých zdrojů	88
8. Klíčová slova	94
9. Přílohy	95

Úvod

Mentorství je dnes svébytnou a dynamicky se rozvíjející oblastí lidské činnosti. Ve své novodobé podobě a v nových souvislostech se začalo rozvíjet přibližně před 40 lety nejprve v USA, odkud se rozšířilo do ostatních zemí včetně Evropy. Princip mentorství ovšem vznikl již ve starověku, vždyť Mentor byl učitel a vychovatel Telemacha, syna Odyssea a mentorem byl také Aristoteles Alexandrovi. Základní význam pojmu mentor zůstává stejný, tedy důvěrný rádce, přítel, učitel, mistr či zkušená a moudrá osoba poskytující mladšímu „mentee“ podporu, radu, partnerství, zkušenost za účelem růstu osobnostního, profesního a kariérního. Mentee vstupuje do vztahu s určitou motivací, očekáváním, s nezbytnou zodpovědností, cílevědomostí a samostatností. Mentee hledá osobu, autoritu ochotnou předat své zkušenosti, postupy, rady přístupným a efektivním způsobem a zároveň poskytnout zpětnou vazbu, spravedlivé hodnocení a pochvalu či povzbuzení.

V mnoha oborech již vznikly specifické mentorské programy, některé školy poskytují mentorské programy pro své studenty. Vznikly také společnosti a organizace zabývající se mentoringem na profesionální úrovni. Dnešní mentorství je již poměrně dobře zvládnutým a propracovaným systémem vzdělávání, ve světě dostatečně institucionalizovaným a zaměřeným mimo jiné na vytváření nových vztahů, přátelství a komunikaci. Mentoring pronikl do ošetrovatelství před více než 20-25 lety. Od té doby doznal v některých zemích velkého rozvoje a také významných úspěchů. V České republice si mentoring jako koncepce vedení odborné klinické praxe studentů ošetrovatelství také již našel svoji cestu, i když při svém prosazování naráží na specifické problémy organizační, personální a finanční.

Téma týkající se mentoringu v ošetrovatelství a vzdělávání mentorů klinické praxe jsem si zvolila z důvodů mých osobních zkušeností s touto problematikou, neboť sama se podílím na vedení studentů během klinické praxe na našem oddělení. Z vlastní zkušenosti mohu tedy potvrdit důležitost kvalitní přípravy pro roli mentora. Potřebu pedagogického vzdělání, získání znalostí a dovedností z komunikace a psychologie, tedy stěžejních oblastí k výkonu mentorské činnosti.

1. Současný stav

1.1 Současný stav vzdělávání sester v České republice

Po vstupu České republiky do Evropské unie došlo v oblasti vzdělávání sester k mnoha změnám. Studijní programy pro přípravu všeobecných sester a porodních asistentek byly přesunuty v souladu s Evropskými směrnicemi na vyšší zdravotnické školy a školy vysoké (směrnice 36/2005/ES). Kvalifikační studium trvá zpravidla tři roky (4 600 výukových hodin) a probíhá na vyšších zdravotnických školách v oboru diplomovaná všeobecná sestra, nebo na vysokých školách jako bakalářský studijní obor pro přípravu všeobecných sester a porodních asistentek. Absolvováním kvalifikačního studia získají zdravotničtí pracovníci podle zákona č. 96/2004 Sb., ve znění zákona č. 189/2008 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, odbornou způsobilost k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, a to bez odborného dohledu, pod odborným dohledem nebo přímým vedením, požadavky na kvalifikaci všeobecných sester jsou uvedeny v ustanovení § 5 a pro porodní asistentky v § 6 tohoto zákona (31, 53).

Nové studijní programy Ošetrovatelství kladou velký důraz na odbornou klinickou praxi studentů, která je nejúčinnějším procesem učení s dlouhodobými výsledky. Klinická praxe, která tvoří 50% všech výukových hodin (2 300 hodin) je na většině škol vedena odbornými asistentkami vysokých, vyšších škol nebo sestrami z příslušných pracovišť zdravotnických zařízení. V nové legislativě jsou specifikovány požadavky pro všeobecné sestry a porodní asistentky, které se mohou podílet na odborné praktické výuce – způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu doložené osvědčením. Požadavky na mentorky klinické praxe jsou uvedené v metodickém pokynu Ministerstva zdravotnictví k vyhlášce č. 39/2004 Sb. Avšak na mnohých pracovištích dosud všechny sestry, které vedou odbornou praxi nesplňují kritéria výběru a pedagogické přípravy k odborné praktické výuce (2, 16, 29, 45 ,46).

1.1.1 Legislativa týkající se nelékařských zdravotnických povolání

Významnou změnu ve vzdělávání sester v České republice přineslo přijetí zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění zákona č. 189/2008 Sb. Zákon č. 96/2004 Sb., jasně definuje vše, co se týká nelékařských zdravotnických pracovníků při získávání a uznávání odborné způsobilosti k výkonu povolání zdravotnického pracovníka. V současné době získávají nelékařští zdravotničtí pracovníci odbornou způsobilost k výkonu svého povolání bez odborného dohledu kvalifikačním studiem, které je realizováno na vyšších a vysokých školách v příslušných studijních programech a studijních oborech (31, 53).

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče, v platném znění. V této vyhlášce jsou zpracovány příslušné předpisy Evropských společenství a stanoveny minimální požadavky nutné pro studijní programy, jejichž absolvováním se získává odborná způsobilost k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Takto stanovené minimální požadavky představují seznam teoretických a praktických oblastí nezbytných pro výkon regulované činnosti (53).

Novelizovaný zákon č.96/2004 Sb., ve znění zákona č.189/2008 řeší i otázku regulace, registrace a celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Vyhláška č. 423/2004 Sb., stanoví kreditní systém pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnických pracovníků, v platném znění. Touto vyhláškou je stanoven kreditní systém, na základě kterého jsou ohodnoceny jednotlivé formy celoživotního vzdělávání počtem kreditů, jejichž získání je potřebné pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnického pracovníka. Tato vyhláška byla již dvakrát novelizována, a to vyhláškou č. 321/2008 Sb. a vyhláškou č. 4/2010 Sb.. Všeobecné sestry a ostatní nelékařští

zdravotničtí pracovníci jsou povinni celoživotně udržovat a zvyšovat své odborné znalosti na úrovni nejnovějších vědeckých poznatků. Celoživotní vzdělávání pracovníků v regulovaných profesích je sledováno a cyklicky kontrolováno prostřednictvím Registru zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnických povolání bez odborného dohledu. Registr shromažďuje údaje o osobě, dosaženém vzdělání, zaměstnavateli, pracovním zařazení a celoživotním vzdělávání. Regulace v ošetrovatelství představuje především určitou ochranu veřejnosti a záruku kvality poskytované ošetrovatelské péče (44, 53).

1.1.2 Kvalifikace pedagogů v oblasti vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek

Realizace studijního nebo vzdělávacího programu v oblasti ošetrovatelství a porodní asistence musí být garantována, pro teorii i praxi, kvalifikovanou vysokoškolsky vzdělanou všeobecnou sestrou a porodní asistentkou. Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky z roku 2002, druhý díl, jasně vymezují požadovanou kvalifikaci, akademickou i profesionální, kterou musí učitelé v oblasti vzdělávání sester splňovat.

Učitelé studijního programu Ošetrovatelství a Porodní asistence jsou držiteli akademického titulu na úrovni odpovídající požadavkům pro univerzitní učitele dané země. Mají pedagogickou kvalifikaci, aby mohli správně aplikovat všechny vhodné metody výuky, učení se a hodnocení v rámci teoretických i praktických částí studijního programu. Jsou držiteli kvalifikace, o níž usiluje studijní program, v kterém učí a vyučují specializaci ošetrovatelství nebo porodní asistence, v které mají odborné klinické zkušenosti. Mají minimálně dvouleté praktické zkušenosti v dané oblasti a neustále si udržují svou klinickou způsobilost. Nesou odpovědnost za klinický dohled studentů na praxi v rámci své specializace a tuto odpovědnost sdílí s mentorem odborné praxe daného studenta (45, 46, 53).

Způsobilosti požadované od pedagogů všeobecných sester a porodních asistentek představují zkušenosti s praxí a strategií výuky a vzdělávání dospělých.

Učitelé si musí stále udržovat klinickou způsobilost a přistoupit na pravidelné hodnocení své práce.

Strategické dokumenty rozlišují pedagogické pracovníky v oblasti vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek, na sestry - učitelky, porodní asistentky - učitelky a sestry - mentorky. Mentor je termínem pro všeobecnou sestru či porodní asistentku, jejíž hlavní místo zůstává v praxi, ale je jí svěřena i role dohlázele, rádce a hodnotitele studentů vykonávajících odbornou praxi. Mentori společně s učiteli v příslušné odborné oblasti úzce spolupracují a společně se podílejí na přípravě, řízení, realizaci a vyhodnocení odborné klinické praxe daných studentů (45, 46).

Poznatky a dovednosti osvojené v průběhu praktické výuky na klinice mají stejnou kvalitu a důležitost jako studium na univerzitní půdě. Proto je velmi důležité stanovení přesných kritérií pro přípravu těch, kteří budou studenty vést během jejich klinické praxe. Strategie navrhuje konkrétní požadavky na kvalifikaci mentorů. Všeobecné sestry a porodní asistentky, které působí jako mentorky, jsou odborníky se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu ve své praktické oblasti. Mají odpovídající přípravu pro roli učitele, mentora a poskytovatele podpory a pomoci studentům. Neustále si udržují svoji klinickou způsobilost.

Pro mentory klinické praxe jsou stanoveny stejné požadavky jako pro učitele z řad zdravotních sester a porodních asistentek. Studijní programy pro přípravu mentorů zahrnují podobné domény jako pro učitele, v přípravě musí být obsaženy základní pedagogické principy. Zároveň vyzdvihují důležitost mentorů, být příkladem dobré praxe a ochotu a schopnost praxi zlepšovat a zkvalitňovat. Z těchto důvodů je proto velmi důležité, aby mentori měli podporu vedoucích pracovníků zdravotnických zařízení, kde působí a bylo jim umožněno udržovat si klinickou odbornost a dovednost. Ze strany vedení musí být mentorům poskytnut dostatek času na mentorskou roli i na běžné pracovní povinnosti (45, 46).

1.1.3 Vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek – vzdělávání dospělých

Všeobecné sestry a porodní asistentky jsou připravovány na výkon praxe ve světě, kde se znalosti neustále rozvíjejí, zvyšuje se objem poznatků získaných výzkumem a zvyšují se požadavky na profesní výkon. Jedním z nejdůležitějších principů při sestavování studijních programů je zprostředkovávat studentům vzdělávací zkušenosti, které je „naučí - jak se mají učit“. Příprava studentů, strategie výuky a hodnocení má být různorodá, vycházet z teorie pedagogiky a teorie vzdělávání dospělých. K dosažení odborné způsobilosti potřebné k plnění role všeobecné sestry a porodní asistentky je zapotřebí se soustavně vzdělávat. Vzdělávací proces, zahrnující i praktickou výuku, vyžaduje, aktivní přístup žáka i učitele.

Ve vzdělávání dospělých je proces učení definován jako aktivní, průběžný a postupný proces. Výuka je komplexní proces zahrnující oblast poznatkovou (kognitivní), činnostní (operační) a oblast hodnotovou (afektivní). Interakční charakter vyučování a učení je možné vymezit hlavními typy interakcí mezi učitelem a studentem, které se realizují ve 3 oblastech:

1. pracovní interakce vedoucí k řešení úkolů
2. respektování zájmů a potřeb učících se
3. kooperace směřující k pozitivnímu klimatu (40, 45, 46).

Učitel se stává pomocníkem, který studenta provází v procesu učení. Poskytuje studentům zpětnou vazbu a vedení v praktické i teoretické části vzdělávacího programu. Rolí učitele je být tím, kdo studentovi umožňuje vzdělávání, být odborníkem v procesu vzdělávání a odborníkem ve svém oboru, tj. ošetrovatelství a porodní asistenci. Učitel by měl být pro studenty vzorem, měl by zvyšovat jejich zájem, podporovat aktivitu a posilovat jejich zodpovědnost.

Ze zásad vzdělávání dospělých vyplývá, že ani role studenta již není pasivní, naopak student se stává aktivním účastníkem vzdělávacího procesu. Studenti a učitelé se stávají partnery ve vzdělávacím procesu a poskytování kvalitní ošetrovatelské péče. Student musí být veden k tomu, aby zvažoval možnosti, jak si v různých prostředích praxe může vyzkoušet a využít vše, co se na vysoké škole učí a aby následně uvažoval o osobních zkušenostech získaných z praxe. Od studentů se očekává, že budou přijímat

stále více odpovědnosti v procesu učení a budou schopni určit si své vlastní studijní potřeby a zhodnotit své studijní pokroky (45, 46).

1.2 Mentor, mentorství

Pojem mentor pochází z klasické literatury, mentor byl hrdinou řeckých bájí. V Homérově Odyssee vystupuje Mentor, jako přítel Odyssea, kterému v době kdy odcházel do Trojské války, svěřil péči o svého syna Telemacha. Mentor Telemacha nejen vychovával, ale vedl ho i k osobní zodpovědnosti za svůj život. V době starověkého Řecka mladí mužové přebírali zkušenosti od svých osobních mentorů – zkušených poradců. Mentor byl synonymem moudré a zkušené osoby, loajálního přítele, důvěrníka, ochránce, učitele a rádce, který pomáhá překonat překážky (16).

V současnosti je pojem mentor užíván zejména v moderním řízení organizací. Jedná se o odborníka ve své praktické oblasti, který uvádí mentorovaného do znalostí oboru prostřednictvím vedení v reálných situacích. Mentorem bývá zpravidla starší spolupracovník, který má odborné zkušenosti na takové úrovni, že může napomáhat a radit svým méně zkušeným kolegům. Mentor hraje nejen roli školitele, ale i poradce a protektora, často je zapojen i do hodnocení pracovního výkonu mentorovaného (9, 41).

Výběr a výcvik mentorů je stále problematickou záležitostí. Mentoři musejí mít motivaci podílet se na programu mentoringu a zároveň k tomu potřebují náležitý výcvik. Mentor musí mít osobní zájem na pomoci méně zkušenému pracovníkovi, musí pro něj mít čas, má být snadno dostupný, nesmí svou pomoc vázat na osobní sympatie. Dobrý mentor musí být nejen kvalifikovaným pracovníkem ve svém oboru, ale musí také disponovat určitými osobnostními vlastnostmi a dovednostmi.

Kognitivní oblast osobnosti mentora představuje teoretický základ. Zahrnuje vědomosti, životní zkušenosti, odborné znalosti a dovednosti, které může mentor předávat. Mentor odborně vede, učí příkladem, nabízí odborné a zkušené rady, podnětné nápady a to tak, aby rozvíjel znalosti a podporoval kritické a tvořivé myšlení. Mentor inspiruje a motivuje jedince, průběžně hodnotí výkon a dosahování stanovených cílů. Konfrontuje negativní chování, poskytuje konstruktivní zpětnou vazbu, podněcuje profesionální chování. Nekognitivní oblast zahrnuje afektivní složku osobnosti mentora,

projevující se v jeho vnějším jednání a chování. Zahrnuje citovou zralost, emoční inteligenci, trpělivost při práci a výuce. Behaviorální složka formuje prosociální chování, respektování a uznávání druhého, vypovídá o důslednosti a stálosti jednání. Osobní vztah mezi mentorem a mentorovaným musí být založen na partnerství a vzájemné důvěře dvou dospělých osob, které jsou ochotné učit se jeden od druhého, předávat si zkušenosti (16, 17, 41).

Mentorství – mentoring je proces, při němž speciálně vybraná, školená a zkušená osoba (mentor) dobrovolně podporuje, pomáhá a předává zkušenosti méně zkušené osobě (mentee). Mentorování je jedním z nejdůležitějších nástrojů pro rozvoj lidských zdrojů, napomáhá rozvoji osobního potenciálu a schopností, rozvoji kariéry. Je zaměřeno na rozvoj osobního růstu, zvyšování odbornosti jednotlivce, tedy nejen na potřeby organizace. Účelem mentoringu je učení se při výkonu práce, které je vždy tím nejlepším způsobem osvojování si konkrétních dovedností a znalostí, které držitel pracovního místa potřebuje. Mentoring doplňuje formální vzdělání tím, že nabízí vzdělávanému individuální vedení zkušeného odborníka z organizace, který dokonale organizaci zná. K hlavním cílům mentorství tedy patří vedení, podpora vlastní iniciativy, podpora osobního rozvoje, povzbuzování a konstruktivní kritika.

Při mentoringu není definován žádný standardní postup. Obvykle má mentor přiděleného jednoho nebo více chráněnců, kterým radí, povzbuzuje a zaučuje je v každodenním nebo alespoň velmi častém styku. Mezi těmito dvěma se vyvíjí vztah mentora a žáka, jeho chráněnce. Tento vztah pak přináší užitek nejen jim oběma, ale i organizaci. Aby bylo mentorování co nejefektivnější je zapotřebí vybudovat mezi mentorem a mentorovaným pozitivní, rovnocenný vztah, založený na vzájemné důvěře a ochotě učit se jeden od druhého. Na počátku tohoto vztahu je také zapotřebí stanovit jasná pravidla, vzájemná očekávání a cíle. V průběhu mentorování je důležitá komunikace, reflexe, motivace a průběžné hodnocení. Na konci vztahu musí proběhnout závěrečné hodnocení stanovených cílů (4, 10, 16, 42).

1.2.1 Mentor klinické praxe

V současné době je stále více kladen důraz na kvalitní přípravu všeobecných sester a porodních asistentek, nejen po stránce teoretické, ale především po stránce praktické. Ošetřovatelství je povolání, jehož podstata spočívá zejména v praktické činnosti. Proto jsou studijní programy pro vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek založeny na syntéze teorie a praxe, které na sebe navazují a vzájemně se doplňují. Studenti praktické dovednosti nejprve získávají nácvikem jednotlivých činností v odborných učebnách, pod vedením učitelů s odbornou kvalifikací v daném oboru, a poté si je ověřují i v klinické praxi. Během klinické praxe musí studenti využít teoretické i praktické dovednosti získané během výuky ve vzdělávací instituci. Výuka v laboratorních podmínkách nemůže být nahrazena výukou v klinické praxi, ale musí s ní být úzce provázána. Poznatky a dovednosti získané a osvojené v praxi mají stejnou kvalitu a důležitost jako studium teorie na vysoké škole. Praktická výuka klinických předmětů je zásadní součástí efektivního výchovně vzdělávacího procesu všeobecných sester a porodních asistentek. Z výše uvedeného vyplývá, že studijní program pro vzdělávání zdravotních sester a porodních asistentek musí být založen na partnerství a spolupráci mezi vzdělávací institucí a zdravotnickým zařízením, kde se poskytuje zdravotní péče a probíhá vzdělávání (46, 24, 30).

Dříve bylo užíváno mnoho termínů pro označení sestry či porodní asistentky, jejíž hlavní místo je v praxi, ale která se zároveň podílí na praktické výuce studentů ve zdravotnickém zařízení. Setkáváme se s označením školní sestra, sestra školitelka, lektor, klinický supervizor, mentor, tutor. Strategie používá termín „mentor“. V současné době je již tento termín běžně v odborné ošetřovatelské praxi akceptován a užíván (46, 51).

Dnes se mentoři klinické praxe stávají nedílnou součástí týmu, který se podílí na vzdělávání zdravotních sester a porodních asistentek. Vedení odborné ošetřovatelské praxe však klade vysoké nároky na mentora po stránce teoretické, praktické i osobnostní. Proto je velmi důležité, aby byli mentoři na svoji roli dobře připraveni. Mentor klinické praxe musí být především odborníkem ve svém oboru. Zároveň ke komplexní přípravě na svou úlohu mentora potřebuje získat základní znalosti

a dovednosti z oblasti pedagogiky, andragogiky, psychologie, managementu, komunikace a práva. Tyto požadavky kladené na mentory může po řádném doplnění vzdělání, v akreditovaném mentorském kurzu, plnit všeobecná sestra nebo porodní asistentka pracující v klinické praxi.

Výhodou sester mentorek z klinické praxe je dobrá orientace v provozu daného pracoviště, erudovanost, znalost zvyklostí oddělení, interpersonálních vztahů na pracovišti, lepší začlenění studenta do týmové spolupráce s ostatními zdravotnickými pracovníky. Tyto výhody vedou k zlepšení kvality praktické výuky, poskytované ošetrovatelské péče a k zvýšení kvality připravenosti všeobecných sester a porodních asistentek pro budoucí povolání. Kvalita ošetrovatelské péče v zařízeních, kde působí mentoři, je prokazatelně vyšší. Studenti vedení mentorem klinické praxe uvádí vyšší míru seberealizace, větší spokojenost s pracovním prostředím, začleněním do pracovního týmu, zlepšení komunikace s ostatním zdravotnickým personálem a méně stresujících situací (16, 17, 30).

1.2.2 Vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek – odborná praxe

Odborná ošetrovatelská praxe je nejučinnějším procesem učení s největšími dlouhodobými výsledky. Poznatky a dovednosti získané a osvojené během praxe mají stejnou kvalitu a důležitost jako studium na univerzitě a vyšší zdravotnické škole. Proto je velmi důležité, aby osnovy zajistily návaznost teoretické výuky na ošetrovatelskou praxi. Ošetrovatelská praxe je nedílnou součástí studijního programu pro přípravu všeobecných sester a porodních asistentek, tvoří celkem 50 %, tj. 2 300 hod. Výuka v klinickém prostředí je v ošetrovatelství definována směrnicí Evropské unie (1989) a tuto definici lze vztáhnout i na praxi porodní asistence. Výuka v klinickém prostředí je ve Strategických dokumentech uvedena jako „ta část přípravy ošetrovatelk, kde se studenti v rámci týmu a v přímém kontaktu se zdravými či nemocnými osobami anebo v rámci komunity učí plánovat, poskytovat a hodnotit potřebnou ošetrovatelskou péči na základě osvojených vědomostí a dovedností. Studenti se učí nejen být členem týmu, ale též být vedoucím týmu, který organizuje komplexní ošetrovatelskou péči včetně zdravotní osvěty zaměřené na jednotlivce

a menší skupiny osob v rámci zdravotnických zařízení nebo komunity. Tato výuka se odehrává v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních a v komunitě, pod vedením učitelů, kteří pracují jako všeobecné sestry, a ve spolupráci a za přispění dalších kvalifikovaných sester. Tohoto procesu výuky se mohou účastnit i další kvalifikovaní pracovníci.“ (46, s. 144).

Odborná klinická praxe je realizována v souladu se strukturou studijních programů a strukturou učebních osnov. Pracoviště pro zajištění odborné praxe studentů je třeba vybírat podle kvality výukového prostředí, úrovně poskytované péče, podle schopností a motivovanosti pracovníků, kteří jsou zapojeni do praktického vyučování. Tato pracoviště musí být auditovaná s ohledem na jejich vhodnost jako prostředí pro výuku studentů. Odborná praxe studentů začíná zpravidla na těch úsecích zdravotnických zařízeních, kde je poskytována standardní péče méně akutního charakteru. Následně se vybírají pracoviště, kde se pečuje o pacienty s akutními stavy. V prvním roce studia jsou žáci velmi důkladně vedeni svými učiteli a mentory klinické praxe, kteří jim ukazují cestu. Postupně studenti, kteří jsou stále pod odborným dohledem a vedením, přebírají odpovědnost za celkovou péči o pacienta. V posledním roce studia studenti zajišťují péči o skupinu pacientů (45, 46).

Odborná praxe prověřuje studentovy vědomosti, dovednosti, návyky a obohacuje je o řadu zkušeností, které následně uplatní v péči o pacienty. Kvalitně vedená odborná klinická praxe studentům napomáhá efektivně se připravit pro své budoucí povolání. K zajištění kvalitní praktické výuky je nezbytné zajistit přítomnost kvalifikovaných vyučujících, kteří nejsou pouze kvalifikovanými zdravotními sestrami nebo porodními asistentkami, ale sami vykonávají praxi a mohou tak při výuce využívat informací z praktických situací. Role učitele a mentora spočívá v tom, že hodnotí, jak intenzivní vedení student potřebuje, a zajišťuje mu příležitost k reflexi o poskytované péči (45, 46).

1.2.3 Odborné a osobnostní předpoklady pro výkon mentora klinické praxe

Role mentora v praktické výuce je řazena mezi klíčové podmínky efektivní výuky studentů. Tato role klade určité požadavky na osobnost mentora,

jeho charakterové vlastnosti, komunikační schopnosti, odborné vědomosti a dovednosti.

Mentor je osobou, která uvádí studenta do poznání oboru, prostřednictvím vedení v reálných situacích, v našem případě během praktické výuky ve zdravotnickém zařízení, přímo u lůžka klienta. Mentor podporuje studenta, provází ho praxí se snahou o realizaci jeho individuálního učebního procesu. Mentor ovlivňuje studenta a působí na jeho postoje k pracovním úkolům, působí jako „profesionální vzor“ a v období praxe se stává pracovním partnerem studenta. Je pro mentorovaného supervizorem, objektivním kritikem, zodpovídá otázky, řeší možné problémy vzniklé v kontaktu s pacienty, ošetrovatelským týmem a ostatními spolupracovníky. Způsob práce a komunikace mentora má vliv na studentovo utváření postojů k práci, ke kolegům a k pacientům (3, 51).

Předpoklady pro výkon mentorské činnosti lze rozdělit do několika oblastí, mezi které patří odborné, didaktické a vztahové kompetence.

Odborné předpoklady zahrnují především vysoké profesní znalosti a dovednosti z oblasti psychologie, pedagogiky, andragogiky a didaktiky. Dále pak teoretické znalosti z oboru neustále doplňované o nejnovější vědecké poznatky klinické praxe. Odborným předpokladem je i demonstrace odborné sesterské činnosti na úrovni excelence, poskytování ošetrovatelské péče metodou ošetrovatelského procesu, přenos ošetrovatelských modelů a ošetrovatelské diagnostiky do praxe a respektování Etického kodexu sestry a Práva pacienta.

Didaktické předpoklady představují využití široké škály výukových prostředků a metod, tvorbu vhodného výukového prostředí, znalost kroků procesu řešení problémů. Dovednost stanovovat spolu se studentem specifické a reálné cíle, schopnost hodnotit, motivovat, cílevědomě a systematicky aktivizovat studenty, schopnost vést, strukturovat a dokumentovat pohovory, vědět kdy zasáhnout a kdy ne, neztrácet cíl z očí. Schopnost demonstrovat výkon, vysvětlovat, analyzovat svoji i studentovu činnost. Schopnost sebereflexe, zájem o zpětnou vazbu, znalost vlastních slabin a předností.

Vztahové kompetence zahrnují empatii, kreativitu, pozitivní ladění, stabilitu, vyjasněnou identitu a flexibilitu rolí. Schopnost vytvořit vztah k druhému, ochotu stát se partnerem studentů, nebát se konfliktů a umět spolupracovat a jednat s lidmi (3, 55).

Studenti jsou ve vzdělávacích institucích připravováni pomocí moderních výukových metod na styk s praxí. Cílem je vyvinout u studentů pochopení pro člověka nacházejícího se ve výjimečné, mnohdy kritické situaci. Rozvinout u nich schopnost vcítit se a citlivě vnímat stavy akutní a chronické bolesti, závislosti na druhých a stavy bezmocnosti. Takto získané zkušenosti a prožitky se pohybují zpočátku u studentů na úrovni kognitivní, neboť schopnost vcítit se do reálné situace klienta lze teoreticky zprostředkovat pouze omezeně. Proto je důležité vystavit studenty přímým zážitkům, kdy během praxe doslova nasávají zkušenosti všemi smysly. S mentorovou pomocí se učí na úrovni přímých prožitků lidsky a individuálně pečovat o klienty. K nejdůležitějším nástrojům vedení studentů patří vhodná příprava na zátěžové situace, ochrana před vlivem strachu a stresu, podpora při ošetřování těžce nemocných (3).

Úkolem mentora je také docílit u studenta splnění dalších cílů praktické výuky, tedy rozvoj činností, které vyžadují senzomotorické dovednosti. Při tomto zaškolování by měl mentor dodržovat určité pedagogické a didaktické zásady, mezi které patří především zásada názornosti, přiměřenosti, soustavnosti, trvalosti a operativnosti

Pro vytvoření efektivních podmínek pro průběh senzomotorického učení je vhodné uplatňovat tyto metody: volbu optimální techniky nácvičku, spojení předvedení pohybu s verbální instrukcí, umožnění distribuovaného učení senzomotorickým dovednostem. Dále je zapotřebí zhodnotit a odhadnout úroveň senzomotorických dovedností studenta, poskytovat neustále studentům zpětnou vazbu, udržovat a podporovat motivaci (51).

1.2.4 Kompetence a úlohy mentora klinické praxe

Mentor je všeobecná sestra či porodní asistentka, jejíž hlavní místo je v praxi, zároveň má společně s odbornými učitelkami zodpovědnost za průběh klinické praxe studentů. K výkonu mentorské činnosti jsou proto stanoveny určité úkoly, pravomoci a kompetence. Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb., vydaný Ministerstvem zdravotnictví České republiky (MZ ČR) uvádí
„doporučenou náplň činnosti mentora/ky klinické praxe:

Nadřizenost, podřizenost

Mentor/ka je v oblasti vedení odborné praxe metodicky řízen/a vedoucím fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství VŠ nebo odborným pedagogickým pracovníkem VOŠ. Při vedení praxe je nadřizen/a přiděleným studentům.

Charakteristika funkce

Mentor/ka aktivně vede odbornou praxi v souladu s obsahovou náplní studijních předmětů. Předává poznatky a dovednosti v souladu s nejnovějšími poznatky teorie ošetrovatelství a oboru, v němž působí. Spolupracuje s pracovníky fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství VŠ nebo odborným pedagogickým pracovníkem VOŠ při organizaci odborné praxe a hodnocení studentů.

Vymezení odpovědnosti

Odpovídá za vedení výuky v souladu se studijním plánem. Výuka musí splňovat didaktické zásady. Mentor/ka odborné výuky přiděluje studentům pacienty/klienty v souladu s jejich vědomostmi a dovednostmi a ověřuje si jejich znalosti, aby nedošlo k ohrožení zdravotního stavu pacienta/klienta. Vyučuje speciální ošetrovatelskou péči o pacienta v oboru svého působení. Motivuje studenty k co nejlepšímu výkonu na pracovišti.

Soustavně se vzdělává v teoretických poznacích oboru ošetrovatelství, v klinickém oboru, pedagogice a účastní se vzdělávacích seminářů a kurzů připravovaných školou. Účastní se pravidelných schůzek zaměřených na plánování praxe a jejího hodnocení.

Vymezení pravomocí

1. Přiděluje studentům s ohledem na jejich vědomosti a dovednosti vhodné pacienty/klienty.
2. Rozděluje ve spolupráci se staniční sestrou studenty do směn. Kontroluje a eviduje docházku studentů a zaznamenává počet odpracovaných hodin. Průběžně si ověřuje znalosti a dovednosti studentů. Hodnotí studenty individuálně dle kritérií stanovených školou, vždy sděluje konkrétní nedostatky při hodnocení. Účastní se závěrečného hodnocení odborné praxe studentů pracovníky fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství VŠ nebo odbornými pedagogickými pracovníky VOŠ.
3. Provádí záznamy do Záznamníků výkonů studenta/ky.

4. Nepovolí vykonávání odborné praxe u studentů nesplňujících požadavky vymezené pracovně právními předpisy (vliv alkoholu a omamných látek, zřetelná únava a nedostatek spánku, zdravotní problém bránící vykonávat odbornou praxi, absence předepsané uniformy, obuvi a pod.).

5. Domlouvá se studentem náhradu odborné praxe.“ (29, s 24).

K plnění úlohy mentora patří před zahájením praxe podání jasných a zřetelných vstupních informací studentům. Vstupní informace se týkají specifických bezpečnostních opatření, dodržování hygienicko-epidemiologického režimu, pracovní doby, přestávky na odpočinek, opuštění pracoviště. Studenti mají být seznámeni nejen s mentorem, který je povede v průběhu praxe, ale i s ostatními pracovníky, s kterými bude student v kontaktu.

Mentor koordinuje praktickou výuku. Na počátku pracovního dne stanoví společně se studentem cíle a náplň činnosti studenta a přizpůsobí je organizačním, obsahovým a personálním možnostem oddělení. Mentor nechává studenta pracovat samostatně, po celou dobu je mu nablízku, dohlíží na výkon jeho činností a činnost, kterou student nezvládá, přebírá mentor sám. Vede studenty k zodpovědnosti, reflexi nad vlastním rozhodnutím a výkonem (3, 51).

Další zásadní úloha mentora spočívá v zajištění kooperace se všemi zúčastněnými stranami vzdělávacího procesu: se studenty, kteří vykonávají odbornou klinickou praxi, s odbornými učiteli a v neposlední řadě se členy ošetrovatelského týmu, tj. jak se svými kolegy, tak s nadřízenými. Mentor tedy vlastně koordinuje dialog mezi vzdělávací institucí a pracovištěm, kde probíhá klinická praxe studentů (43).

Po celou dobu odborné praxe mentor vede pedagogickou dokumentaci a provádí průběžné objektivní hodnocení studentů. Na konci každé odborné praxe provádí celkové zhodnocení úrovně dosažení stanovených cílů včetně získání zpětné vazby od studenta. Hodnocení musí být prováděno vždy slovní i písemnou formou. Slovní hodnocení musí mentor užívat při každém novém postupu, na konci pracovní směny, celkové hodnocení pak při ukončení odborné praxe. U slovního hodnocení by měl mentor poskytnout studentovi možnost zpětné reflexe a také možnost vlastního hodnocení na základě

autoregulace. Pro písemné hodnocení je nejvhodnější užívání standardizovaného formuláře, který zahrnuje několik složek odborné praxe, např. aktivita studenta, samostatnost, praktická zručnost, schopnost komunikace. Toto hodnocení mentor vždy stvrzuje svým podpisem a studenta s ním seznámí (51).

1.2.5 Výhoda vedení klinické praxe mentorem

V této práci již bylo několikrát zdůrazněno, že ošetřovatelství je povolání, které spočívá především v praktické činnosti. Velmi důležitou součástí přípravy studenta na výkon povolání je praktická výuka ve zdravotnickém zařízení. Nejvhodnějším řešením, které zajistí kvalitní praktickou výuku se jeví právě zapojení mentora klinické praxe do pregraduální přípravy všeobecných sester a porodních asistentek. Právě mentor může výrazně přispět k rozvoji vědomostí a praktických dovedností studentů a k zkvalitnění jejich odborné přípravy. Tuto skutečnost potvrzují šetření provedená na pracovištích, kde je koncept mentoringu již delší dobu realizován.

Podle průzkumu provedeném na Fakultě zdravotnictva Katolické univerzity v Ružomberku, jsou o faktu, že vedení praktické výuky mentorem má přínos pro rozvoj praktických dovedností studentů přesvědčeni všichni respondenti z řad mentorů (27).

Skutečnost přínosu vedení klinické praxe mentorem je zřejmá i z výsledků průzkumu provedeném na Ústavu ošetřovatelství a porodní asistence Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Zde většina dotázaných respondentů z řad studentů uvádí, že jejich praxe vedená pomocí mentora klinické praxe je plně vyhovující. Důvodem kladného hodnocení bylo to, že mentor je odborníkem ve své profesi, uplatňuje edukační dovednosti a znalosti. Dotazovaní spatřují výhodu v tom, že vědí, na koho se mají obracet s dotazy a s kým mohou konzultovat a řešit případné problémy. Mají pocit většího zájmu a zapojení do práce, pocítují lepší začlenění do pracovního týmu na oddělení, kde praktikují.

Také dotazovaní respondenti z řad všeobecných sester a porodních asistentek považují za přínosné zavedení postu mentora klinické praxe, a to jak pro studenty, kteří praktikují na oddělení, tak pro samotné zaměstnance oddělení.

Provedená šetření vyzdvihují důležitost a potřebnost zavedení konceptu mentoringu do klinické praxe studentů. Mentoring klinické praxe se zdá být tou správnou cestou, kterou by se měla ubírat praktická výuka všeobecných sester a porodních asistentek (38).

1.3 Vzdělávací programy mentorů klinické praxe

Aby mohli mentoři plnit kvalifikovaně svoji roli, musí být nejen odborníky ve svém oboru s dostatkem zkušeností, aplikující ošetrovatelství či porodní asistenci založené na důkazech: evidence-based, ale musí projít také náležitou přípravou na svoji roli pedagogickou. Doporučením Strategie je, aby programy pro vzdělávání mentorů klinické praxe obsahovaly podobné domény jako pro učitele z řad všeobecných sester a porodních asistentek (45, 46).

Příprava mentorů klinické praxe probíhá v současné době v České republice v certifikovaných kurzech akreditovaných MZ ČR v rámci celoživotního vzdělávání. Tyto kurzy jsou koncipovány jako teoreticko-praktické celky. Podmínky pro zařazení do kurzu jsou upřesňovány tvůrci jednotlivých vzdělávacích programů a pedagogickými pracovníky, kteří specifikují přesné a detailní požadavky pro výběr budoucích mentorů. Cíle, rozsah, učební plán a způsob ukončení programu pro přípravu a vzdělávání mentorů se liší podle filosofie a potřeb konkrétní organizace (vzdělávací instituce, zdravotnického zařízení) a jejich pracovníků (16, 17).

V současné době je v České republice na některých vysokých školách do kurikula bakalářských a magisterských studijních programů ošetrovatelství a porodní asistence zařazován předmět Didaktika klinické praxe v ošetrovatelství a porodní asistenci. Tento předmět je ukončen zkouškou, absolventi obdrží osvědčení, které je opravňuje po získání určené klinické praxe vykonávat roli mentora.

Hlavním cílem těchto studijních programů je zajistit dostatečnou síť kvalifikovaných vzdělavatelů z praxe, kteří budou schopni vést a organizovat praktickou výuku studentů na klinických pracovištích v souladu se studijními cíli a náplní oboru Všeobecná sestra a Porodní asistentka (16, 30, 51).

1.3.1 Metodický pokyn MZ ČR k přípravě a realizaci vzdělávacího programu certifikovaného kurzu

Certifikované kurzy provádí akreditované zařízení, kterému byla udělena akreditace MZ ČR k uskutečňování daného vzdělávacího programu, podle ustanovení § 46 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. Absolvováním certifikovaného kurzu účastník získá zvláštní odbornou způsobilost pro úzce vymezené činnosti. Při přípravě vzdělávacího programu jsou tyto činnosti rozhodující jak pro název programu, tak jeho rozsah i obsah. Při realizaci certifikovaného kurzu musí vše směřovat k dosažení těchto činností.

Metodický pokyn k přípravě a realizaci vzdělávacího programu certifikovaného kurzu vypracoval odbor vzdělávání a vědy MZ ČR. Tento metodický pokyn podává návod k vytvoření vzdělávacího programu certifikovaného kurzu jehož struktura je v souladu s ustanovením § 61 zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních.

Vzdělávací program certifikovaného kurzu zahrnuje: název vzdělávacího programu, zdůvodnění a význam certifikovaného kurzu, cíle certifikovaného kurzu, určení - podle zákona č. 96/2004 Sb., ve znění zákona č. 189/2008 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, vstupní a další požadavky, celkovou délku vzdělávacího programu – počet vyučovacích hodin, počet účastníků v jednom kurzu, počet kreditů, které získá účastník kurzu, rozsah a obsah kurzu - počet hodin teoretické a praktické výuky, učební plán – přehled vzdělávacích předmětů, učební osnovy – rozpracované učební plány vzdělávacích předmětů, organizační a pedagogické zajištění, odborného garanta odpovídajícího za odbornou úroveň a průběh vzdělávání, výkony a jejich četnosti, činnosti ke kterým bude získána zvláštní odborná způsobilost, způsob a požadavky na úspěšné ukončení kurzu, certifikát s uvedenými činnostmi, k nimž absolvent získal zvláštní odbornou způsobilost, seznam doporučené studijní literatury (32).

1.3.2 Akreditované vzdělávací programy mentorů klinické praxe v České republice

V současné době je v České republice MZ akreditováno 11 kurzů pro přípravu mentorů klinické praxe. Jednotlivé vzdělávací programy nejsou zcela ujednoceny. Liší se nejen ve vstupních požadavcích na účastníky, celkové délce (hodinové dotaci) vzdělávacího programu, ale také v obsahu a učebních plánech a následně v činnostech ke kterým získají absolventi zvláštní odbornou způsobilost dle § 61 ods. 1 zákona 96/2004 Sb., ve znění zákona č. 189/2008 Sb.

Přehled akreditovaných zařízení:

1. Fakulta zdravotnických studií Ostravské univerzity v Ostravě

Název programu: „Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence“

Akreditace udělena: 15.11.2006 – 14.11.2009, prodloužena 9.2.2010 – 29.2.2016

Maximální počet účastníků: 30

Vstupní požadavky: registrované všeobecné sestry a porodní asistentky (dle zák. 96/2004 Sb.) odborníci ve své profesi (v praktické oblasti), kteří absolvovali minimálně 1 rok klinické praxe

Hodinová dotace: 120 hodin – teoretická výuka 30 hodin, praktická výuka – 20 hodin, (50 hodin kontaktních, 70 hodin samostudium s podporou e-learningu), (30 kreditů)

Učební plán: základy práce s internetem, základy práce s e-learningovým prostředím, moduly – organizace studia ošetrovatelství (organizace studia a praxí, legislativa), ošetrovatelství (filozofie, teorie, ošetrovatelský proces, dokumentování, diagnostika, etika, výzkum, komunikační dovednosti), pedagogika a didaktika (pedagogika, didaktika odborné praxe, edukace v ošetrovatelství, portfolio), mentorská praxe ve zdravotnických zařízeních

Způsob ukončení kurzu: závěrečná zkouška (vypracování a předložení portfolia mentora, zpracování a obhajoba komplexní ošetrovatelské dokumentace u vybraného klienta)

Odborná způsobilost: pro samostatné vedení klinických praxí studentů bakalářského programu ošetrovatelství oborů Všeobecná sestra a Porodní asistentka

2. Fakulta zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni

Název programu: „Školitel/školitelka klinické praxe“

Akreditace udělena: 1.9.2007 – 31.8.2013

Maximální počet účastníků: 20

Vstupní požadavky: vysokoškolské vzdělání, vyšší odborné vzdělání, středoškolské zdravotnické vzdělání a specializace v oboru, minimálně 3 roky praxe, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb., zájem o pedagogickou odbornou činnost

Hodinová dotace: 100 hodin – teoretická výuka 60 hodin, praktická výuka 32 hodin, 4 hodiny konzultace, 4 hodiny test a hodnocení, (36 kreditů)

Učební plán: teorie ošetřovatelství, základy andragogiky, základy pedagogiky, didaktika ošetřovatelské praxe, role učitele v procesu učení, edukační činnost sestry a porodní asistentky, základy managementu, právní problematika ve zdravotnictví, komunikace, hodnocení studentů, psychologie osobnosti, sociální psychologie, praxe

Způsob ukončení kurzu: úspěšné absolvování testu, slovní hodnocení praktické části kurzu

Odborná způsobilost: vedení praktické výuky studentů/účastníků celoživotního vzdělávání, zadává úkoly v souladu s cíly studijního programu nebo certifikovaného kurzu v rozsahu teoretických znalostí a praktických dovedností studenta, ověřuje jejich teoretické znalosti a praktické dovednosti a komplexně hodnotí studenty, spolupracuje se školami a vzdělávacími institucemi vysílajícími studenty, zaměstnanci nemocnice, koordinuje spolupráci mezi institucemi a podílí se na tvorbě pedagogických a hodnotících dokumentů

3. Technická univerzita v Liberci

Název programu: „Mentor klinicko-pedagogické praxe v ošetřovatelství“

Akreditace udělena: 1.1.2008 – 31.12.2011

Maximální počet účastníků: 30

Vstupní požadavky: alespoň úplné středoškolské vzdělání, praxe ve zdravotnictví v klinickém oboru alespoň 3 roky, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zákona č. 96/2004 Sb., v oboru, který vyučuje

Hodinová dotace: 250 hodin – teoretická výuka 200 hodin, praktická výuka 50 hodin (140 kreditů)

Učební plán: základy práce s PC, psychologie, pedagogika, didaktika odborných předmětů, filozofie a etika, výchovné problémy adolescentního a dospělého věku, seminář k závěrečné práci, biologie mládeže a zdravotnická prevence, úvod do právního systému, komunikativní dovednosti, didaktika praktického vyučování a odborného výcviku, úvod do managementu, školský management, didaktická technika

Způsob ukončení kurzu: kurz je ukončen závěrečnou zkouškou, obhajobou závěrečné práce a splněním předepsaných studijních povinností

Odborná způsobilost: ke koordinaci a hodnocení odborné pedagogické a ošetrovatelské praxe praktických klinických cvičení studentů vyšších odborných škol a bakalářských studijních programů Ošetrovatelství

4. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno

Název programu: „Mentor klinicko-pedagogické praxe v ošetrovatelství“

Akreditace udělena: 1.10.2008 – 30.9.2011

Maximální počet účastníků: 20

Vstupní požadavky: absolvování studijního programu Ošetrovatelství, studijních oborů Všeobecná sestra nebo Porodní asistentka, minimálně 3 roky praxe u lůžka nemocného, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 164 hodin –teoretická výuka 46 hodin, praktická výuka 62 hodin, (108 hodin kontaktních, 56 hodin nekontaktních), (64 kreditů)

Učební plán: moduly - management studijního programu Ošetrovatelství (charakteristika oboru ošetrovatelství), sociobehaviorální modul (komunikace, management v ošetrovatelství, etika, legislativa v ošetrovatelství), pedagogika

a didaktika odborné ošetrovatelské praxe (didaktické principy, metodika vedení odborné praxe, příprava mentora na výuku, výuka dospělých), pedagogická praxe

Způsob ukončení kurzu: úspěšné absolvování písemného testu, ústní závěrečná zkouška z obsahu jednotlivých modulů

Odborná způsobilost: vedení klinicko-pedagogické praxe na klinických pracovištích v rámci pregraduální přípravy k výkonu povolání u studentů studijního programu Ošetrovatelství, studijního oboru Všeobecná sestra a Porodní asistentka

5. Krajská zdravotní a.s. Ústí nad Labem

Název programu: „Mentor klinicko-pedagogické praxe v ošetrovatelství“

Akreditace udělena: 15.10.2008 – 14.10.2011

maximální počet účastníků: 20

Vstupní požadavky: odborná způsobilost v oboru všeobecná sestra nebo porodní asistentka, minimálně 3 roky praxe na lůžkovém oddělení, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 86 hodin – teoretická výuka 54 hodin, praktická výuka 24 hodin, 8 hodin ověření znalostí, (52 kreditů)

Učební plán: moduly - organizace a řízení zdravotnictví (personální management, hodnocení zaměstnanců, právní problematika ve zdravotnictví), základy andragogiky (andragogická praxe, andragogická komunikace) , didaktika a pedagogika (didaktika, pedagogika, lektor, vzdělávání ke kompetentnosti), praktická výuka

Způsob ukončení kurzu: test znalostí z probraných témat, zpracování a obhajoba seminární práce na zadané téma

Odborná způsobilost: k organizační, koordinační a edukační činnosti pro vedení a zajištění odborné praxe studentů

6. Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě

Název programu: „Mentor/školitel klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence“

Akreditace udělena: 15.12.2008 – 14.12.2011

Maximální počet účastníků: 100 (e-learning)

Vstupní požadavky: ukončené kvalifikační studium v oboru všeobecná sestra nebo porodní asistentka, registrace, schopnost pracovat a studovat v elektronickém prostředí

Hodinová dotace: 330 hodin – teoretická výuka 250 hodin, praktická výuka 80 hodin, (204 hodin kontaktních, 126 hodin nekontaktních), (122 kreditů)

Učební plán: moduly - úvod do ošetrovatelství (organizace studia ošetrovatelství), základy didaktiky ošetrovatelské praxe, úvod do behaviorálních věd (základy pedagogiky a andragogiky, komunikace ve zdravotnictví, zdravotnická psychologie, právo ve zdravotnictví, etika), odborná praxe

Způsob ukončení kurzu: zpracování závěrečné práce, ověření znalostí

Odborná způsobilost: k vedení praktického vyučování studentů/účastníků specializačního vzdělávání v rámci bakalářských a magisterských studijních oborů, v rámci specializačního vzdělávání v oboru své odborné a specializované způsobilosti

7. Střední zdravotnická škola, Ruská 91, Praha 10

Název programu: „Mentor klinické praxe ošetrovatelství“

Akreditace udělena: 15.12.2008 – 14.12.2011

Maximální počet účastníků: 15

Vstupní požadavky: registrovaná všeobecná sestra, dětská sestra, porodní asistentka, minimálně 3 roky klinické praxe, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 100 hodin – teoretická výuka 80 hodin, praktická výuka 20 hodin, (57 hodin kontaktních, 43 hodin nekontaktních), (32 kreditů)

Učební plán: moduly – ošetrovatelství a organizace jeho studia (etika v ošetrovatelství), pedagogika a didaktika (základy pedagogiky a didaktiky, pedagogická dokumentace, didaktika ošetrovatelské praxe), pedagogická praxe

Způsob ukončení kurzu: zpracování a obhajoba komplexní ošetrovatelské dokumentace u vybraného klienta, písemné vypracování struktury vyučovací hodiny

Odborná způsobilost: samostatné vedení předmětu ošetrování nemocných (pro studenty SZŠ)

8. Fakultní Thomayerova nemocnice s poliklinikou, Praha

Název programu: „Mentor klinické praxe“

Akreditace udělena: 15.8.2009 – 14.8.2012

Maximální počet účastníků: 30

Vstupní požadavky: minimálně 2 roky praxe ve zdravotnickém zařízení různých typů, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 64 hodin – teoretická výuka 40 hodin, praktická výuka 24 hodin (38 kreditů)

Učební plán: základy andragogiky, metodika pedagogiky dospělých, základy psychologie osobnosti, komunikace, základy managementu, role učitele, hodnocení žáků, didaktika, adaptační proces, multikulturní péče, právní problematika ve zdravotnictví, praxe

Způsob ukončení kurzu: písemný test z probíraných tématických celků, slovní hodnocení praktické části kurzu

Odborná způsobilost: prakticky zaškoluje žáky/studenty, účastníky celoživotního vzdělávání, nové zaměstnance, vede a koordinuje odbornou praxi žáků/studentů, účastníků celoživotního vzdělávání, vede adaptační proces u nových zaměstnanců

9. 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Název programu: „Mentor/ka klinické praxe ošetrovatelství“

Akreditace udělena: 15.8.2009 – 14.8.2012

Maximální počet účastníků: 30

Vstupní požadavky: registrované sestry, které se podílejí na výchově a vzdělávání studentů nelékařských zdravotnických oborů, účastníků celoživotního vzdělávání a zaškolování absolventů těchto oborů, 3 roky praxe, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 100 hodin – teoretická výuka 40 hodin, praktická výuka 58 hodin, 2 hodiny vyhodnocení (60 kreditů)

Učební plán: teorie ošetrovatelství, pedagogika, andragogika, základy didaktiky, psychologie, hodnocení studentů, etika, právo, mentorská praxe

Způsob ukončení kurzu: závěrečná zkouška, obhajoba závěrečné práce

Odborná způsobilost: vedení klinické přípravy studentů nelékařských zdravotnických oborů se zaměřením na ošetrovatelství, vedení adaptačního procesu u absolventů studijních programů ošetrovatelství, vedení praktické přípravy v rámci celoživotního vzdělávání v ošetrovatelství

10. Fakultní nemocnice v Motole, Praha

Název programu: „Certifikovaný kurz pro přípravu mentorů klinické praxe a školitelů specializačního vzdělávání“

Akreditace udělena: 15.8.2009 – 14.8.2012

Maximální počet účastníků: 30

Vstupní požadavky: odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry nebo porodní asistentky, nejméně 1 rok praxe, u školitele specializačního vzdělávání i specializovaná způsobilost a pracovní zařazení odpovídající oboru specializace, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle § 66 zákona č. 96/2004 Sb.

Hodinová dotace: 180 hodin – teoretická výuka 130 hodin, praktická výuka 50 hodin (108 kreditů)

Učební plán: základy pedagogiky, obecná didaktika, didaktika praktického vyučování, aplikovaný pedagogický výzkum, teorie výchovy, obecná a vývojová psychologie, sociální psychologie, repetitorium teorie ošetrovatelství, odborná praxe

Způsob ukončení kurzu: komisionální zkouška

Odborná způsobilost: k přímé pedagogické činnosti v rozsahu samostatného vedení, koordinace a hodnocení praktického vyučování a odborné praxe v oblasti ošetrovatelství nebo porodní asistence studentů středních, vyšších a vysokých škol a specializačního vzdělávání v oboru své specializace

11.Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové

Název programu: „Mentor klinické praxe“

Akreditace udělena: 1.3.2010 – 28.2.2013

Maximální počet účastníků: 25

Vstupní požadavky: všeobecné sestry, porodní asistentky, všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí pro všechny obory specializačního vzdělávání, které se podílejí nebo chtějí podílet na výuce studentů bakalářského oboru (Všeobecná sestra) nebo magisterského (Všeobecné lékařství) studijního programu a dále zaškolují v rámci adaptačního procesu. Musejí mít minimální odpracovanou dobu praxe 3 roky.

Hodinová dotace: 122 hodin – teorie 72 hodin, praktická výuka – 50 hodin (73 kreditů)

Učební plán: základy práce s internetem, základy práce s e-learningovým prostředím, moduly – organizace studijního programu ošetřovatelství (organizace studia ošetřovatelství, organizace ošetřovatelských praxí, legislativa v ošetřovatelství), ošetřovatelství (filozofie ošetřovatelství, teorie ošetřovatelství, potřeby a ošetřovatelský proces, ošetřovatelská dokumentace, etika v ošetřovatelství, management v ošetřovatelství, výzkum v ošetřovatelství), pedagogika a didaktika, komunikace (obecná pedagogika, didaktika ošetřovatelské praxe, etika v ošetřovatelství, portfolio – deník studenta, komunikační dovednosti)

Způsob ukončení kurzu: vypracování závěrečné ošetřovatelské a pedagogické dokumentace a její obhajoba u závěrečné zkoušky

Odborná způsobilost: k organizační, koordinační a edukační činnosti pro vedení a zajištění odborné praxe, týmová spolupráce, spolupráce s jednotlivými školami a vzdělávacími institucemi (30).

1.4 Vzdělávací program – „Školitel/školitelka klinické praxe“

Západočeské univerzity Plzeň

Vysoká škola v Plzni, o.p.s., ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Plzeň zahájila v únoru 2007 přípravu pilotního kurzu pro školitele/mentora klinické praxe „Školitel/školitelka klinické praxe“. Projekt byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Na jeho přípravě a realizaci se podíleli

odborníci z katedry celoživotního vzdělávání a katedry ošetrovatelství a porodní asistence.

Pilotní certifikovaný kurz byl realizován od září 2007 do února 2008, pro prvních 20 účastníků z řad všeobecných sester a porodních asistentek Fakultní nemocnice Plzeň. Účastníci kurzu byli vybráni členy řešitelského týmu, podle přesně stanovených kritérií, která budou uvedena v kapitole 1.4.1. Kurz je určen všeobecným sestřám a porodním asistentkám, které se podílejí nebo budou podílet na vzdělávání a výchově studentů vyšších a vysokých škol zdravotnických oborů, a na celoživotním vzdělávání zdravotnických pracovníků v oboru všeobecné sestry a porodní asistentky. Program kurzu je koncipován jako teoreticko-praktický celek rozvržený do čtyř víkendových soustředění a je ukončen závěrečnou zkouškou. Teoretická část obsahuje čtyři moduly, které probíhají v odborných učebnách. Pátý modul zahrnuje praktickou část, která probíhá na vybraných klinických pracovištích Fakultní nemocnice Plzeň.

Před vlastním zahájením pilotního kurzu proběhla s účastníky informační schůzka, na které byli seznámeni s projektem, obsahem kurzu a s dalšími organizačními záležitostmi. Účastníci obdrželi také informace o očekávaných výsledcích a cílech projektu. Jedním z cílů projektu bylo vytvoření moderních učebních textů, které mají usnadnit studium, a formuláře pro vedení a hodnocení studentů v průběhu klinické praxe, tzv. „Záznam o ošetrovatelské praxi“. V průběhu kurzu účastníci hodnotili formou dotazníku výuku jednotlivých předmětů, a to vždy po odpřednášení celého bloku předmětu. Kritéria k hodnocení byla: připravenost vyučujícího na výuku, srozumitelnost podaného výkladu, přehlednost učebních textů a přínos výuky pro vedení odborné praxe. Účastníci měli také možnost volně se vyjádřit k obsahu i formě výuky. Jak uvádí Ajglová „mezi nejčastější kladné připomínky patřily: přínos pro vlastní prohloubení teoretických znalostí, přehledné učební texty, konstruktivní přednáška, velmi zajímavé a aktuální téma právní problematiky, praktická využitelnost. Zpětná vazba obsahovala i některá negativní zjištění, která budou podnětná pro zkvalitnění a upravení vzdělávacího programu, např. upravit srozumitelněji závěrečný test, použít větší písmo v učebních textech, více praktických příkladů ve výkladu“ (2, s. 17). Všechny poznatky získané od účastníků pilotního kurzu byly realizačním

týmem zpracovány, vyhodnoceny a využity pro úpravu výuky a učebních textů v dalších nepilotních kurzech.

Další nepilotní certifikovaný kurz proběhl od září r. 2008 do února 2009 na Fakultě zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni, která byla transformována z Vysoké školy v Plzni, o.p.s. v roce 2008 a ve vedení kurzu pokračuje. Všech 19 účastníků kurzu bylo z řad zaměstnanců Fakultní nemocnice Plzeň. Ajgllová uvádí, že i po ukončení tohoto již nepilotního kurzu proběhlo hodnocení kurzu absolventy. Výstup z tohoto hodnocení je následující:

„- získanými znalostmi a připraveností na hodiny praktické výuky získali účastníci kurzu větší respekt u studentů i u kolegů,

- stanovení přesně definovaných cílů dovedností, kterých má student dosáhnout, na základě ověření si znalostí studenta,

- využití navržených formulářů „Záznam o praxi studentů“ usnadní hodnocení školiteli,

- získáním nových znalostí v pedagogice si účastníci kurzu uvědomují potřebu vést studenty individuálně, cíle si u jednotlivých studentů mohou v navržených formulářích lépe definovat,

- teoretická příprava nabídla nové možnosti k přístupu k praxi – z managementu bylo využito lepší plánování a připravenost na neplánované situace, z komunikace specifický přístup ke studentům, kteří nedodržují vždy pravidla slušného chování nebo dochvilnost,

- uvědomili si jak hodnotit a kam zaznamenávat nevhodné chování na praxi, nezájem o profesi,

- všichni se shodli, že kurz je kvalitní, přináší nové a potřebné vědomosti a doporučí ho dalším sestřám a porodním asistentkám.“(1, s. 12).

V akademickém roce 2009/10 kurz zahájen nebyl, z důvodu jeho nedostatečného naplnění (1, 2, 20).

1.4.1 Určení vzdělávacího programu a vstupní požadavky na účastníky

Certifikovaný kurz „Školitel/školitelka klinické praxe“ je připraven pro všeobecné sestry a porodní asistentky, které se již podílejí nebo podílet budou na vzdělávání a výchově studentů vyšších a vysokých škol zdravotnických oborů, dále pak na celoživotním vzdělávání (specializační obory, certifikované kurzy, odborné stáže apod.) zdravotnických pracovníků v oboru všeobecné sestry a porodní asistentky. Vzdělávací program připravuje sestry a porodní asistentky, které jsou způsobilé pro výkon povolání bez odborného dohledu, k vedení odborné praktické výuky studentů vyšších zdravotnických škol, vysokých škol nebo se podílí na celoživotním vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků.

Pro zařazení do kurzu je zapotřebí, aby účastníci splňovali určité vstupní požadavky, mezi které patří dosažené vysokoškolské vzdělání, vyšší odborné vzdělání nebo středoškolské zdravotnické vzdělání a specializace v oboru. Dalším vstupním kritériem je pak splnění minimálně 3 let praxe ve zdravotnickém zařízení, zájem o pedagogickou odbornou činnost a potřeba zdokonalit si pedagogické znalosti a dovednosti. Účastník musí doložit osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu (§ 67 zákon 96/2004 Sb.), doklad o specializačním studiu a doklad o pracovním poměru ve zdravotnickém zařízení (1, 2).

1.4.2 Cíle vzdělávacího programu

Cílem certifikovaného kurzu je získání nových informací z andragogiky, pedagogiky, didaktiky, zdravotnického práva, psychologie, managementu, ošetrovatelství a vedení odborné klinické praxe studentů. Vzdělávací program poskytuje absolventům základní teoretické znalosti a praktické dovednosti, které jsou potřebné k výkonu role mentora klinické praxe, jsou obecně přenositelné a umožňují adaptaci na nové podmínky.

Absolventi vzdělávacího programu by měli být schopni, na základě získaných vědomostí a dovedností, zajistit po stránce didaktické odborné vedení, výuku, výchovu a pomoc studentům nebo účastníkům celoživotního vzdělávání. Koordinovat a organizovat odbornou praxi, zajistit spolupráci a kvalitní komunikaci mezi studentem,

zdravotnickým týmem a vzdělávací institucí. Umět organizovat svou práci i práci studentů a mít přehled o organizaci a řízení ošetrovatelské péče. Při vedení odborné praxe, hodnocení a motivaci studentů využívat moderní poznatky andragogiky, psychologie, pedagogiky dospělých, managementu i ošetrovatelství. Zajistit soulad teorie a praxe ošetrovatelství. Podílet se na rozvoji, upevňování a ověřování teoretických znalostí a praktických dovedností studentů (1, 2).

1.4.3 Rozsah a obsah vzdělávacího programu

Hodinová dotace vzdělávacího programu je 100 hodin. Teoretická část je 60 hodin, praktická výuka 32 hodin, zbývajících 8 hodin je věnováno konzultacím, závěrečnému testu a hodnocení znalostí účastníků kurzu. Program kurzu je rozvržen do čtyř teoretických bloků a jednoho bloku praktického.

Teoretická výuka probíhá vždy v pátek v odpoledních hodinách a v sobotu během celého dne. Na začátku kurzu účastníci obdrží učební texty k certifikovanému kurzu, které jim usnadní studium. Pro zpracování skript byla vybrána PowerPointová prezentace, která je tištěna formou podkladů – tři snímky na stránku, kde si mohou posluchači kurzu doplňovat výklad přednášejících. Každý předmět studijního programu má v učebních textech svou úvodní stránku, která obsahuje jméno autora, anotaci předmětu, klíčová slova (pojmy k prostudování), výchovně vzdělávací cíle, doporučenou literaturu a ukázkou otázky závěrečného testu (1, 2).

Klinická praxe účastníků kurzu probíhá individuálně, na jednotlivých odděleních I. interní kliniky, Chirurgické kliniky a Anesteziologicko-resuscitační kliniky Fakultní nemocnice Plzeň, pod vedením pedagogů Západočeské univerzity, v pracovní den v týdnu 4x po osmi hodinách. Účastníci kurzu, po získání teoretických poznatků v předmětu „Didaktika ošetrovatelské praxe“, vedou odbornou praxi u třech studentů. Během odborné praxe účastníci kurzu provádějí vstupní zhodnocení znalostí a dovedností studenta, poté stanoví cíle klinické praxe. V průběhu praxe provádějí též průběžné hodnocení výkonu studenta a výstupní hodnocení studenta. Výstupní hodnocení studenta zahrnuje celkové hodnocení praktických dovedností a další hodnotící kritéria: „uplatnění teoretických znalostí v praxi, manažerské schopnosti,

dodržování pracovních povinností, komunikaci (pacient, personál), aktivita a zájem o profesi“(1, 20, s. 96, 30). Všechny tyto úkony zaznamenávají školitelé do formuláře „Záznam o ošetrovatelské praxi“, hodnocení v záznamu není stanoveno známkou 1 - 5, ale je použit index psychomotorických dovedností. „Index hodnocení: 1. student/ka sleduje výkon v praktické výuce 2. student/ka vykonává dovednost s pomocí dozorující školitelky 3. student/ka vykonává dovednost pod slovním vedením školitelky 4. student/ka vykonává dovednost samostatně, bezpečně, kompetentně a bez chyb s pověřením školitelky 5. student/ka je schopna učit dovednost ostatní studentky“ (20, s. 96).

Obsah vzdělávacího programu:

„1. *Teorie ošetrovatelství*

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět je teoretický a poskytuje základ studijního oboru ošetrovatelství jako moderní vědní disciplíny s vlastní terminologií, klasifikačními systémy, metodologií, předmětem zkoumání, modely, hodnotovým systémem a novým systémem vzdělávání oboru všeobecná sestra a porodní asistentka.

2. *Základy andragogiky, metodika pedagogiky dospělých*

Počet výukových hodin: 4

Anotace předmětu:

Předmět je koncipován jako úvod do andragogického myšlení. Zabývá se obecnými informacemi o trendech ve vzdělávání dospělých, pojmy, pedagogickou psychologií, sociologií vzdělávání a personálním řízením. Důraz je kladen na metodiku pedagogiky dospělých.

3. *Základy pedagogiky a obecné didaktiky*

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na základy pedagogického procesu, přípravu výchovně vzdělávacích cílů, osobnost učitele, osobnost studenta, komunikaci a interakci ve výuce. Pedagogika ve zdravotnictví a edukační činnosti zdravotnických pracovníků.

4. Didaktika odborné praxe

Počet výukových hodin: 4

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na metodickou přípravu a vedení odborné praxe. Seznamuje s cílovou a obsahovou strukturou odborné praxe, organizačními formami vedení výuky. Zabývá se vyučovacími zásadami, metodami výuky a výukovými cíli.

5. Edukační činnost sestry a porodní asistentky

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět Edukační činnost sestry a porodní asistentky je koncipován jako teoreticko-praktický. Rozšiřuje znalosti a dovednosti mentora(ky) v oblasti edukace klientů/pacientů a vedení studentů. V teoretické části se zabývá problematikou výchovně-vzdělávacího procesu (základní pojmy, vnější a vnitřní faktory ovlivňující edukaci, fáze edukačního procesu, výchovné a vzdělávací metody). V praktické části se zaměřuje na získání specifických dovedností: organizaci edukační činnosti, tvorbu edukačních plánů, realizaci edukace, vedení studentů při tvorbě a realizaci edukačního plánu.

6. Komunikace

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na pedagogickou komunikaci. Studujícím bude přiblížena problematika komunikace ve výchovně vzdělávacím procesu v teoretické i praktické rovině. V předmětu je definována sociální komunikace. Pozornost je věnována verbální a neverbální komunikaci. Je přiblížena problematika asertivního jednání a dále se zaměřuje na komunikaci v pedagogické praxi.

7. Role učitele v procesu učení

Počet výukových hodin: 2

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na roli učitele při výchově a vzdělávání, jeho osobnost. Předmět je zaměřen na spolupráci se studenty, práci s výukovým cílem.

8. Hodnocení studentů

Počet výukových hodin: 4

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na význam hodnocení ve výchovně-vzdělávacím procesu, kvalitu a funkčnost hodnocení, formy, kritéria a důsledky hodnocení na rozvoj osobnosti žáka. Seznamuje s faktory, které ovlivňují funkčnost hodnocení. Informuje o problémech spojených s hodnocením, na praktických příkladech nabízí možnost, jak předcházet nedorozuměním a využívat motivační funkce hodnocení, rozvíjet optimální sebereflexi žáků. Učí budoucí absolventy samostatnému posouzení psychomotorických dovedností studentů na základě vlastních zkušeností, vědomostí a dovedností, učí odpovědnosti za vlastní rozhodování a posuzování. Vede absolventy ke slovnímu posouzení jednotlivých komponent hodnocení.

9. Základy managementu

Počet výukových hodin: 4

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na poznatky vztahující se k práci řídicího pracovníka. Na poznání sebe sama, posilování vlastního osobnostního potencionálu, organizaci práce, vedení lidí, řízení času, obranu proti stresu. Řízení týmové práce, řídicí styly, interpersonální vztahy, řízení konfliktů, mobilizaci lidských i věcných zdrojů.

10. Právní problematika ve zdravotnictví

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na orientaci v právní problematice ošetřování nemocných, úlohu sestry školitelky s důrazem na práva a povinnosti sester školitelek, studentů, pacientů a ostatních zdravotníků.

11. Psychologie osobnosti

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět Psychologie osobnosti je zaměřen na vědomosti a dovednosti vedoucí k hlubšímu poznání a pochopení osobnosti studenta, vlastní osobnosti a problematice

vztahu školitel/ka – student. V předmětu je nejprve definován pojem osobnosti a její determinace, popsáno vnitřní uspořádání prvků a dispozic v psychice jedince. Blíže jsou rozpracovány jednotlivé psychické vlastnosti osobnosti: aktivačně motivační, vztahově postoje, seberegulační, výkonové a dynamické. Vlastnosti osobnosti se projevují také v náročných životních situacích (frustrace, deprivace, stres, konflikt), kdy jedinec používá specifické obranné mechanismy pro zachování a ochranu integrity osobnosti.

12. Sociální psychologie

Počet výukových hodin: 6

Anotace předmětu:

Předmět je zaměřen na socializaci jedince. Zdůrazňuje roli jedince ve skupině, postoje jedince, normy chování, interakce, konflikty a jejich řešení, spolupráci“ (20).

1.4.4 Způsob zakončení vzdělávacího programu

Vzdělávací program je zakončen slovním hodnocením praktické části kurzu a závěrečným testem v písemné podobě z probíraných tématických celků. Pro úspěšné absolvování kurzu je zapotřebí zodpovědět správně 60% otázek. Po úspěšném složení závěrečného testu obdrží účastník kurzu certifikát s činnostmi, ke kterým získal absolvent certifikovaného kurzu zvláštní odbornou způsobilost dle § 61 odst. 1 zákona 96/2004 Sb.:

- vedení praktické výuky studentů/účastníků celoživotního vzdělávání
- zadává úkoly v souladu s cíli studijního programu nebo certifikovaného kurzu v rozsahu teoretických znalostí a praktických dovedností studenta
- ověřuje jejich teoretické znalosti a praktické dovednosti a komplexně hodnotí studenty
- spolupracuje se školami a vzdělávacími institucemi vysílajícími studenty, zaměstnanci nemocnice
- koordinuje spolupráci mezi institucemi a podílí se na tvorbě pedagogických a hodnotících dokumentů.

Absolvováním certifikovaného kurzu získají účastníci dle vyhlášky č. 423/2004 Sb. 36 kreditů (30).

2. Cíle práce a výzkumné otázky

2.1 Cíle práce

Cíl 1: Zjistit názory účastníků mentorského kurzu na absolvovaný kurz.

Cíl 2: Identifikovat případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe z pohledu účastníků kurzu.

Cíl 3: Podat návrhy na inovaci stávajícího kurzu.

2.2 Výzkumné otázky

O 1: Jaký mají účastníci kurzu názor na daný kurz?

O 2: Jaké jsou případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe?

O 3: Jaké jsou návrhy na inovaci stávajícího kurzu?

3. Metodika

3.1 Použitá metoda

V empirické části této diplomové práce byla pro zjištění sledovaných informací zvolena metoda kvalitativního výzkumného šetření, která dává možnost vytvořit komplexní, holistický obraz zkoumaného fenoménu. Výzkumné šetření probíhalo v časovém rozmezí od počátku měsíce února do konce března roku 2010. Data byla sbírána pomocí polostrukturovaných rozhovorů, na jejichž základě jsme se pokusili splnit tři stanovené cíle. Z rozhovorů byly vytvořeny kasuistiky, z kterých vycházejí kategorizované tabulky, které obsahují nejdůležitější výsledky šetření.

3.1.1 Scénář polostrukturovaného rozhovoru

Scénář rozhovoru obsahuje 18 základních otázek, které mapují 3 tématické oblasti (Příloha č. 1). V úvodu rozhovoru byli respondenti požádáni o souhlas s použitím odpovědí a jejich interpretaci v diplomové práci, poté byly zaznamenány základní identifikační údaje o respondentech.

I. Oblast – Názor účastníků kurzu na daný kurz.

Otázky v této oblasti jsou jednak informativní, pro upřesnění způsobu jakým se účastníci dozvěděli o možnosti absolvování mentorského kurzu a o důvodech, které je k absolvování vedly. Další otázky jsou pak již zaměřeny na obecné zhodnocení kurzu a na získání konkrétních informací o daném kurzu.

II. Oblast – Případné nedostatky stávajícího kurzu.

Otázky jsou zaměřené na identifikaci případných nedostatků ve stávajícím kurzu z pohledu jeho účastníků.

III Oblast – Návrhy účastníků na inovaci stávajícího kurzu.

Otázka je zaměřena na definování případných nedostatků mentorského kurzu a na návrhy možností řešení identifikovaných nedostatků v teoretické části, praktické části a v ověřování znalostí absolventů kurzu.

3.1.2 Průběh rozhovorů

Na začátku rozhovoru byl všem respondentům vysvětlen účel šetření. Respondenti byli seznámeni s tématem rozhovoru, k jakému účelu bude tento rozhovor použit a jaká bude jeho předpokládaná délka. Také byli informováni o tom, že z důvodu přesnějšího záznamu, bude celý rozhovor nahrán na diktafon.

Pro rozhovory byl na základě telefonické domluvy stanoven časový plán, podle možností respondentů a tazatelky. Se všemi respondenty byl proveden individuální, osobní rozhovor, v klidném a příjemném prostředí.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Rozhovor byl proveden s 8 respondenty - ve věku od 34 do 52 let, průměrný věk 46 let. Výzkumný vzorek tvořilo 7 žen a pouze 1 muž, což je podmíněno skutečností, že mužů – všeobecných ošetřovatelů pracuje v nemocnicích mnohonásobně méně než žen. Všichni respondenti měli dostatečně dlouhé zkušenosti s vedením studentů během odborné klinické praxe – mentoringem, délka jejich zkušeností se pohybovala od 3 do 20 let, v průměru 9,6 let. Úroveň dosaženého vzdělání u respondentů byla převážně vysokoškolská – 6 respondentů, 2 respondenti měli středoškolské vzdělání doplněné o specializační studium

3.2.1 Strategie výběru respondentů

Pro kvalitativní výzkumné šetření byli vybráni účastníci certifikovaného kurzu „Školitel/školitelka klinické praxe“ Západočeské univerzity Plzeň. Jednalo se o velmi zkušené všeobecné sestry, s dlouholetou praxí v oboru. Všichni respondenti měli dlouholetou zkušenost s vedením studentů během odborné klinické praxe a po absolvování kurzu jako mentoři nadále působí. Dosažená úroveň vzdělání a pracovní zařazení nebylo při výběru respondentů rozhodující, hlavním kritériem byla zkušenost s vedením studentů při klinické praxi. Jednalo se o záměrný výběr respondentů.

4. Výsledky

4.1 Výsledky polostrukturovaného rozhovoru

Veškeré údaje v kasuistikách a tabulkách vycházejí z informací získaných prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru.

Respondent č. 1

Respondent č. 1 je staniční sestra ve věku 37 let, zdravotnickou praxi vykonává 20 let. Funkci staniční sestry zastává prvním rokem. V současné době studuje navazující magisterské studium obor Ošetrovatelství. Vedení studentů během klinické praxe se věnuje přes 3 roky.

Respondentka chtěla původně vždy učit na SZŠ. Proto před lety velmi ráda přijala nabídku věnovat se studentům během odborné praxe na svém oddělení. Informaci o tom, že bude probíhat mentorský kurz, získala od své vrchní sestry, a protože chtěla mít ke své činnosti oficiální osvědčení, využila možnosti kurzu absolvovat.

Očekávání od kurzu před jeho absolvováním neměla v podstatě žádné. Již delší dobu před kurzem se věnovala studentům při klinické praxi a neměla vůbec žádné představy ani očekávání pokud jde o kurz.

K otázce, která z oblastí v kurzu byla nejvíce zajímavá, respondentka uvedla, že právní problematika ve zdravotnictví byla určitě nejzajímavější. Zároveň ale podotkla, že zajímavost předmětu byla umocněna hlavně přednášejícím. Přednášející měl velice zajímavé přednášky a uváděl mnoho příkladů z praxe. Zajímavá byla pro respondentku také pedagogika a andragogika, hlavně z toho důvodu, že měla z těchto předmětů jen minimální a pouze základní znalosti. Andragogiku, pedagogiku i právo považuje za nezbytnou součást kurzu.

Podle jejích slov by sama potřebovala prohloubit především znalosti z pedagogiky a komunikace. Má pocit, že v kurzu získala pouze základy z těchto oblastí a stále cítí, že má v těchto předmětech určité rezervy.

Délku kurzu respondentka hodnotí kladně, ale volila by jiné rozložení vyučovacích hodin. Domnívá se, že pokud se účastníci kurzu zúčastňují přednášek celý den, tak v odpoledních hodinách už je únava opravdu velká a soustředění malé. Počet účastníků v kurzu je podle respondentky vyhovující. Při 20 účastnících byla možná dobrá spolupráce a také mohla probíhat během přednášek diskuze.

Učební texty, které jsou vydané ke kurzu, naší respondentce vyhovují, je na PowerPointovou formu zvyklá z předchozího studia. Výhodu u těchto studijních materiálů spatřuje především v tom, že si může do učebních textů dělat během přednášek poznámky.

Konzultace v průběhu kurzu nevyužívala, protože na otázky a řešení případných problémů a nejasností bylo vždy dostatek času během výuky.

Při hodnocení provázanosti teorie a praktické výuky respondentka uvedla, že praktická část na část teoretickou příliš nenavazuje. Celkově nemá dobrý pocit z přípravy na vlastní praktickou mentorskou činnost. Teorie bylo podle slov respondentky v kurzu dostatek, ale úplně chybělo procvičení nabytých poznatků v praxi. Tedy možnost vyzkoušet si mentorování v přirozeném prostředí pod dohledem pedagogů. Uvádí, že rozsah praxe není rozhodně dostačující. Na naši otázku, zda bylo vždy dostatek času na případné otázky a okamžitou zpětnou vazbu při praktické výuce, se dozvídáme, že praxe jako taková v kurzu vlastně neprobíhala, ale při výuce čas na dotazy byl vždy.

K otázce, které znalosti nebo dovednosti z kurzu používá v každodenní praxi, respondentka uvádí, že hodnocení studentů, tedy jakým způsobem provádět komplexní a objektivní hodnocení studentů. Také uplatňuje znalosti z komunikace, a to hlavně při řešení problémových situací.

Reakce respondentky na vlastní hodnocení přínosu kurzu je rozpačitá. Uvádí, že krom získaných kreditů v rámci celoživotního vzdělávání jí kurz přinesl opravdu velmi málo. Říká, že základní znalosti ze všech předmětů, které byly do kurzu zařazeny, má již z bakalářského studia a o mnoho více se v tomto kurzu nedozvěděla.

Respondentka by v kurzu navýšila počet hodin věnovaných hodnocení studentů a také počet hodin pedagogiky. Žádný předmět jí v kurzu nechyběl. Naopak si myslí,

že předměty, jako je ošetrovatelství a edukační činnost sestry, jsou v tomto kurzu zbytečné. Myslí si, že kurz je koncipován pro sestry, které již pracují, a které tyto předměty již studovaly.

Další otázkou jsme zjišťovali, zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen. Respondentka rozhodně odpověděla, že nikoliv. Uvedla, že naplánovaná hodinová dotace byla dostačující, ale praktická část kurzu nebyla podle jejího názoru vhodně zorganizována. Podle jejích slov během kurzu účastníci řešili určité modelové situace ve třídě. Ale nekonala se vlastní praktická výuka v nemocnici za účasti frekventanta kurzu jako mentora, pedagoga z fakulty a studenta na praxi. Účastníci kurzu si pouze sami vybrali dva studenty na vlastním pracovišti a u těchto studentů provedli zhodnocení, bez jakéhokoliv pedagogického dohledu.

Respondentka by na základě svých zkušeností z teoretické části kurzu vypustila ošetrovatelství, nebo alespoň snížila počet výukových hodin, a místo toho by zařadila více praktického procvičení. Uvádí, že v absolvovaném mentorském kurzu v podstatě praxe nebyla, to pro ní bylo velké zklamání. Měla úplně jiné představy. Očekávala více praktického nácviku, poskytnutí zpětné vazby pro její mentorskou práci. Dobré je podle jejích slov provádět hodnocení studentů do „Záznamu o ošetrovatelské praxi“. K ověřování znalostí absolventů kurzu respondentka říká, že podle jejího názoru by bylo vhodnější ukončit kurz na závěr souhrnným znalostním testem a ne testy po každé přednášce.

Tento mentorský kurz by respondentka svým kolegům nedoporučila. Myslí si, že kurz byl otevřen předčasně, mentorování zatím není legislativně ošetřené, nelze ho uplatnit v praxi. Říká, že po absolvování kurzu dosud není možné mentorskou činnost vykonávat. Pokud vedeme studenty, tak v našem ušetřeném čase, je to v podstatě práce navíc, která není zaplacená.

Respondent č. 2

Respondent č. 2 je sestra bakalářka, která pracuje jako vedoucí sestra směny. Je jí 34 let a povolání sestry vykonává patnáctým rokem. Jako sestra mentorka se věnuje nejen studentům, ale i pracovníkům v adaptačním procesu již 6 let.

Respondentka již dlouhou dobu působí jako školitelka studentů i nových kolegyň, proto k této činnosti chtěla mít osvědčení o absolvování mentorského kurzu. O mentorském kurzu se dozvěděla od kolegyně, která tento kurz již absolvovala, a také od své vrchní sestry, která ji sama oslovila s nabídkou možnosti absolvovat kurz.

Od mentorského kurzu měla respondentka opravdu velká očekávání. Čekala, že účastníkům kurzu přednášející předvedou na modelových situacích jak řešit konfliktní situace, jak postupovat u studentů, kteří nemají zájem o práci, nedodržují předepsané postupy. Těšila se na praktickou část kurzu, ve které si tyto situace ozřejmí a k své dosavadní mentorské činnosti získá zpětnou vazbu.

Za nejzajímavější oblast v kurzu respondentka označila didaktiku odborné praxe, andragogiku a pedagogiku. Podle jejího názoru v těchto předmětech byly nejlépe poskytnuty ucelené a podstatné informace pro mentorskou praxi. Uvádí, že velmi pěkné a zajímavé bylo také právo ve zdravotnictví. Všechny vyjmenované předměty respondentka považuje za nezbytnou součást kurzu.

Prohloubit znalosti by respondentka potřebovala všeobecně asi v oblasti právní problematiky, ale k mentorování to nepovažuje za to podstatné. Pro vlastní mentorskou činnost by spíš potřebovala rozšířit své znalosti a dovednosti v pedagogice a didaktice odborné praxe.

Délka kurzu byla podle respondentky optimální. Myslí si, že i počet 20 účastníků kurzu je úplně vyhovující, hlavně pak pro diskuze během přednášek.

Učební texty jsou podle slov respondentky plně vyhovující, kladně hodnotí hlavně to, že si lze do textů dělat výpisky během přednášek.

Konzultace během kurzu respondentka nevyužila. Uvádí, že účastníci kurzu v případě potřeby využili možnost konzultace již během vlastní výuky, přednášky byly podle respondentky velmi interaktivní a často spojené s plodnou diskuzí k problémům.

K otázce provázanosti praktické výuky s teoretickou částí kurzu respondentka uvedla, že vzhledem k tomu, že ona osobně měla dostatek znalostí a zkušeností již před absolvováním kurzu, mnoho nového se nedozvěděla. Celkově jí teoretická ani praktická část kurzu tedy neobohatila. Teorie bylo podle respondentky dostatek, návaznost na praxi ovšem neshledala. Rozsah praktické výuky nebyl rozhodně podle představ naší respondentky. Očekávala, že v kurzu uvidí modelové situace, praktické předvedení a vyzkoušení mentorování. To vše jí v kurzu chybělo. Uvádí, že všichni účastníci kurzu očekávali více praxe. Bohužel se jednalo pouze o teoretický rozbor praktického použití v praxi. Respondentka se domnívá, že mentorství ve třídě, bez modelových situací, je pro vykonávání budoucí kvalitní mentorské činnosti zcela nedostačující. Sama má zkušenosti z vlastního oddělení v nemocnici, kam chodí mnoho studentů z různých škol na praxi. Často je nucena řešit konflikty se studenty, kteří nejsou motivovaní, jsou laxní, bez zájmu a neplní své povinnosti. Očekávala tedy, že jí během kurzu přednášející poradí, názorně předvedou, jak tyto situace řešit.

Na otázku poskytnutí zpětné vazby při praktické výuce respondentka odpověděla, že vzhledem k tomu, že praktická výuka jako taková během kurzu v podstatě neproběhla, zpětná vazba jí tedy chybí. Jinak podle jejího názoru na dotazy při výuce bylo času a prostoru dostatek.

Na otázku, které znalosti nebo dovednosti z kurzu respondentka nejvíce užívá v praxi, nedokáže jednoznačně odpovědět. Uvádí, že ji zaujalo doporučení, aby mentoři měli vždy připravené nouzové řešení a jinou volbu náplně praxe pro případ, že není možné se studenty provést naplánovanou činností. To je asi to jediné, co opravdu používá. Myslí, že dělá vše tak jako před absolvováním kurzu.

Hlavní přínos kurzu pro naši respondentku představuje pouze certifikát. Uvádí, že v teorii se v podstatě nic nového nedozvěděla, praktického procvičení bylo podle jejího názoru nedostatek. Jediné co si odnáší je to, že člověk musí být neustále připravený a ostražitý. Optimismus do další práce jí kurz rozhodně nedodal.

Respondentce v mentorském kurzu žádný předmět nechyběl a i počet hodinové dotace u jednotlivých předmětů shledává jako dostačující. Kladně hodnotí i zařazení

jednotlivých předmětů do kurzu. Domnívá se, že zařazení všech předmětů mělo své opodstatnění.

Na otázku, zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen, respondentka odpověděla, že určitě ne. Myslí si, že praktická část kurzu nebyla dostatečně dlouhá ani vhodně zorganizovaná. Říká, že během výuky účastníci sice měli možnost si něco prakticky vyzkoušet, ale modelových situací podle jejího názoru mělo být víc.

Teoretickou část kurzu by respondentka ponechala beze změn. Domnívá se, že v praktické části kurzu by bylo vhodné zařadit více modelových situací mentoringu. Také si myslí, že by bylo přínosné následně rozebrat chybu mentora při vedení a hodnocení studentů. Tohle všechno by se mohlo zrealizovat v učebně, ale myslí si, že by bylo pro účastníky kurzu jistě přínosnější jít přímo do nemocnice. Ověřování znalostí absolventů kurzu není podle respondentky vhodné provádět testem na konci přednášky. Domnívá se, že test by se měl psát až na konci kurzu po domácí přípravě.

Absolvovaný mentorský kurz by respondentka mohla doporučit pouze takovému zájemci, kterému by nezáleželo na penězích, nebo by potřeboval snadno získat kredity k celoživotnímu vzdělávání. Pokud by se ale chtěl vzdělat, prohloubit si znalosti, měl očekávání, že mu kurz přinese poznatky do praxe, tak v takovém případě kurz rozhodně doporučit nemůže.

Respondent č. 3

Respondent č. 3 je dvaapadesátiletý muž, který zastává funkci staniční sestry. Má vysokoškolské vzdělání ukončené titulem Mgr., sesterskou praxi vykonává 34 let. Studenty během klinické praxe vede již 8 let.

O mentorském kurzu se dozvěděl od vedení Fakultní nemocnice Plzeň. Uvádí, že si chtěl zlepšit svůj přístup ke studentům, vyvarovat se možných chyb při výuce a dozvědět se nějaké novinky, nové postupy. Proto prý neváhal a nabídku k absolvování kurzu rád přijal.

Od kurzu očekával, že si ověří, zda postupuje při vedení studentů správně. Že se něco nového naučí a doplní si dosavadní znalosti. Říká, že ho zajímala hlavně pedagogika, dále pak možnosti motivace studentů během praktické výuky.

Za nejzajímavější oblast kurzu respondent označil didaktiku odborné praxe a roli učitele v procesu učení. Myslí si, že tyto všechny tyto předměty jsou pro mentorskou práci stěžejní.

Pro svou mentorskou praxi by respondent potřeboval prohloubit vědomosti z didaktiky odborné praxe.

K počtu účastníků v kurzu respondent uvedl, že 20 byl naprosto optimální počet. Méně účastníků by podle jeho slov bylo zbytečné mrhání potenciálem vyučujících i peněz. Uvádí, že v tomto počtu účastníků bylo dostatek času i prostoru na výměnu názorů k probírané problematice. Také délku kurzu hodnotí kladně.

Učební texty ke kurzu podle respondenta nebyly dostatečně podrobné. Uvádí, že studijní texty některých předmětů mohou být heslovité – jedná se o předměty, které jsou frekventantům kurzu již známé. Ale u nových předmětů, které je zapotřebí studovat hlouběji, by zvolil podrobnější zpracování učebních textů. Navrhuje formu učebních skript.

Konzultace během kurzu respondent hodnotí jako přínosné. Uvádí, že měl vždy dostatek prostoru vznášet své námítky a prezentovat své názory v průběhu přednášek. Ostatní pak bylo možno řešit v konzultačních hodinách.

Na otázku, zda byla praktická výuka dostatečně provázána s teoretickou částí, jsme dostali zápornou odpověď. Respondent uvedl, že v podstatě během kurzu žádná

praktická cvičení nebyla do výuky zařazena. Místo praktické výuky dostali účastníci kurzu za úkol sami na svém oddělení prakticky vyzkoušet vést dva studenty a provést jejich hodnocení. Didaktické vedení některého člena pedagogického sboru při této mentorské činnosti však chybělo. Respondentovi nebyla při této činnosti poskytnuta žádná zpětná vazba, neví tedy, jestli studenty vede správně. Hodnocen byl pouze vyplněný „Záznam o ošetrovatelské praxi“ u dvou studentů, které si sám na svém oddělení vybral.

Rozsah praktické výuky považuje za nedostačující. Respondent uvádí, že praktická část tohoto mentorského kurzu byla v podstatě samostudium. Myslí si, že by bylo vhodnější realizovat praxi pod odborným pedagogickým vedením přímo v nemocnici. Také poskytnutí zpětné vazby během praktické výuky hodnotí respondent záporně.

Po absolvování mentorského kurzu se nyní respondent snaží vždy ohodnotit vědomosti a schopnosti studenta na počátku praxe a na základě zjištěné úrovně znalostí individuálně přizpůsobit výuku odborné praxe. V kurzu se také naučil uplatňovat zpětnou vazbu, jak pro studenty, tak pro svou vlastní činnost.

Přínos kurzu spatřuje respondent hlavně v tom, že mu poodhalil základy pedagogiky. Tedy to, jak má své odborné znalosti a dovednosti vhodně předat studentům. Myslí si, že je velké umění neodradit žáky, povzbuzovat je, motivovat a správně hodnotit jejich výkon.

Respondent by ve stávajícím kurzu navýšil počet hodin věnovaných hodnocení studentů. V kurzu mu velmi chyběla praxe, praktický výcvik, didaktika praktického výcviku. Naopak si myslí, že teorii ošetrovatelství by mohlo být celkově věnováno méně hodin.

Na otázku, zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen, respondent odpověděl „ne“. Myslí si, že v kurzu mělo být více modelových situací, možnost si vyzkoušet mentorování přímo u studentů na oddělení pod pedagogickým vedením. Měla mu být poskytnuta zpětná vazba pro mentorskou činnost. Časovou dotaci určenou pro praktickou část kurzu považuje respondent za dostačující, za podmínky jiné organizace praktické výuky.

Teoretickou část kurzu respondent hodnotí kladně, žádné změny tedy nenavrhuje. Praktická část kurzu by podle něj měla být realizovaná přímo na oddělení nemocnice, a to za přítomnosti pedagogů praktického výcviku. Myslí si, že nedostatečnou praktickou přípravou může nastat u jednotlivých mentorů nejednotnost v mentorování. Protože vlastní vedení studentů při praktické výuce může mít každý mentor jiné. Konečné ověření znalostí účastníků mentorského kurzu testem považuje za vhodné a dostačující.

Respondent si myslí, že pokud se někdo věnuje v klinické praxi studentům, měl by tento kurz absolvovat. Říká, že si mentoringem mimo jiné vychováváme své budoucí kolegy. Škola je naučí teorii a mentor by je měl naučit praxi. Otázkou ale podle respondenta zůstává ohodnocení činnosti mentorů a motivace pro výkon této činnosti, kterou mentoři musejí vykonávat navíc při své práci.

Respondent č. 4

Respondent č. 4 je sestra bakalářka, které je 47 let a svou zdravotnickou praxi vykonává 28 roků. Nyní pracuje jako vedoucí sestra směny a při své práci vede studenty během odborné praxe již pátým rokem.

O možnosti absolvovat mentorský kurz jí informovala přímá nadřízená, tedy staniční sestra. Pro absolvování kurzu se rozhodla ze dvou důvodů. Podstatné pro respondentku bylo získání certifikátu pro mentorskou činnost a také se chtěla dozvědět něco nového, využít nové zkušenosti a poznatky v praxi.

Od kurzu očekávala, že získá znalosti a dovednosti z pedagogiky. Také se chtěla dozvědět jak správně vést studenty, jak je motivovat k práci. Říká, že se často během své mentorské činnosti setkává s nezájmem a neochotou studentů. Chtěla by těmto jevům, které stěžují její práci, předcházet.

Za nejzajímavější oblasti v kurzu respondentka označila roli učitele v procesu učení a také všechny předměty, které se vztahují k pedagogice, a to proto, že s tou oblastí nemá mnoho zkušeností. Dále pak právní problematiku ve zdravotnictví, která byla podle respondentky také moc zajímavá. Všechny tyto předměty považuje respondentka za nezbytnou součást mentorského kurzu.

Metodiku pedagogiky dospělých a didaktiku odborné praxe, by respondentka potřebovala více prohloubit. Myslí si, že jsou to stěžejní oblasti, které jsou zapotřebí k mentorské činnosti.

Délku kurzu považuje respondentka za ideální. Počet účastníků kurzu jí vyhovoval. Všichni účastníci se dobře poznali a každý mohl vyjádřit svůj názor při výuce.

Učební texty ke kurzu z PowerPointu respondentce nevyhovovaly. Vadilo jí, že jsou v nich uvedena pouze hesla, body, které nejsou rozvedené. Osobně by preferovala podrobnější, souvisle psaný text ve formě skript.

Konzultace mimo vyučování respondentka během kurzu nikdy nevyužila. Říká, že konzultací nebylo potřeba, protože v průběhu přednášek probíhala vždy bohatá diskuze navazující na vlastní výuku, a tak byly zodpovězeny všechny otázky a nejasnosti.

O provázanosti teorie s praxí si respondentka myslí, že by mohla být lepší. Na stupnici hodnocení od 1 – 5 by zvolila stupeň 3.

Rozsah praktické výuky považuje respondentka za nedostatečný. Poukazuje na fakt, že během kurzu praktická výuka v podstatě neproběhla. Názorná prezentace a ověření získaných poznatků v učebně nemohla nahradit praktickou výuku studentů v nemocnici. Na závěr kurzu měla respondentka provést hodnocení dvou studentů, které si sama měla vybrat na svém oddělení. Napsala tedy hodnocení a odevzdala. Myslí si ovšem, že tímto způsobem nemohli vyučující posoudit, zda studenty zhodnotila dobře, protože je neznali a při mentorování nikdo z vyučujících naši respondentku nesledoval, nehodnotil. Myslí si, že její práce nebyla tedy objektivně zhodnocena.

Na otázku, zda bylo vždy dostatek času na otázky a zpětnou vazbu při praktické výuce, respondentka uvedla, že při přednáškách čas byl. Při praxi hodnotila a vedla studenty na svém oddělení sama, nikdo ji při práci nesledoval a zpětnou vazbu proto nezískala.

Mentorský kurz respondentce dodal pozitivní pohled na studenty, schopnost studenty během praktické výuky motivovat a povzbuzovat.

Za hlavní přínos kurzu respondentka označila získání určitého základu z pedagogiky. Teď ví, že se nemusí bát studentům vytknout nedostatky, zadat jim úkoly. Také se snaží být více důsledná ve svých požadavcích na studenty.

Respondentce v mentorském kurzu žádný předmět nechyběl, ale myslí si, že kurz je zaměřen příliš teoreticky. Doporučila by více mentorské praxe, návod, jak se studenty komunikovat, motivovat je, řešit případné problémy. Ve stávajícím kurzu by určitě snížila hodinovou dotaci věnovanou ošetrovatelství. Podle jejích slov je naprosto zbytečné probírat v mentorském kurzu ošetrovatelský proces a ošetrovatelské modely.

Praktickou část kurzu respondentka nehodnotí kladně. Uvádí, že kurz nebyl dostatečně prakticky zaměřen. Praktická výuka jí v kurzu velmi chyběla. V rámci praktické výuky pouze sama provedla hodnocení dvou studentů. Hodnocení v kurzu odevzdala, ale myslí si, že tímto způsobem nemohl být objektivně posouzen její výkon. Nebyla jí poskytnuta zpětná vazba, a tak ani neví, jestli vede a hodnotí studenty

správně. Časová dotace věnovaná praktické části kurzu by podle respondentky byla dostatečná, za předpokladu vhodnější organizace.

Na základě svých zkušeností by respondentka v mentorském kurzu provedla několik změn. V teoretické části kurzu navrhuje snížit počet hodin věnovaných teorii ošetrovatelství. Praktická část kurzu by podle jejích slov měla být koncipovaná jinak. V kurzu by mělo být více praxe a více modelových situací. Všem účastníkům by měla být poskytnuta zpětná vazba pro vedení a hodnocení studentů. Zhodnocení znalostí získaných v kurzu pomocí závěrečného testu hodnotí jako vhodné a vyhovující.

S doporučením stávajícího mentorského kurzu svým kolegům respondentka poněkud váhá. Říká, že jí mentorský kurz hradil zaměstnavatel a dostala na jeho absolvování studijní volno. Myslí si ale, že pokud by si kurz měl někdo sám platit tak v takovém případě by mu ho nedoporučila. Uvádí, že kurz není zcela špatný, ale problematický je nedostatek návaznosti a provázanosti výstupů, použití získaných znalostí a dovedností v každodenní praxi. Jako sestra mentorka nemá na svém pracovišti možnost vést studenty po celou dobu jejich praxe, protože její a jejich směny nejsou časově sladěny. Také poukazuje na nedostatek času pro mentorskou činnost.

Respondent č. 5

Respondent č. 5 je sedmačtyřicetiletá staniční sestra s délkou zdravotnické praxe 28 roků. V nedávné době úspěšně dokončila bakalářské studium na vysoké škole. Mentorování se věnuje tři roky.

O mentorském kurzu se respondentka dozvěděla od vrchní sestry. Uvádí, že o studenty se starala i před absolvováním kurzu. Chtěla si ale ověřit, zda postupuje při vedení studentů správně, a chtěla samozřejmě také získat nové informace a znalosti.

Od kurzu respondentka očekávala informaci, jaké nároky může klást na studenty, jak je má správně hodnotit, a také, jak je motivovat k práci. Myslí si, že bez patřičného odborného vzdělání tyto činnosti člověk dělá intuitivně a chtěla se tedy dozvědět, jak vést studenty správně. Zajímalo ji, co se studenti učí, chtěla poznat jejich vyučující, školu, učebny. Také očekávala, že pozná nové lidi, se kterými si předá zkušenosti a naváže nové přátelské vztahy.

Nejzajímavější oblastí v kurzu je podle respondentky právo ve zdravotnictví a psychologie. Za důležitou oblast považuje také pedagogiku a didaktiku odborné praxe. Všechny tyto předměty považuje respondentka za nezbytnou součást kurzu.

Respondentka v současné době není schopna označit konkrétní předměty nebo oblasti, které by potřebovala prohloubit. Ale myslí si, že je důležité se neustále vzdělávat a prohlubovat nabyté vědomosti.

Délka kurzu i počet účastníků naší respondentce vyhovoval. Také forma PowerPointových učebních textů. Říká, že z těchto textů čerpala po celou dobu studia. Velkým kladem u tohoto studijního materiálu je podle respondentky možnost dělat si do textů poznámky během přednášek.

Individuální konzultace během kurzu respondentka nevyužila. Myslí si, že v rámci kurzu konzultací nebylo zapotřebí, protože prostor pro otázky byl poskytnut vždy už během přednášek.

Provázanost teoretické výuky s praktickou částí kurzu respondentka nehodnotí kladně. Uvádí, že během kurzu měli účastníci možnost něco si vyzkoušet ve třídě, při modelových situacích. Osobně si ale myslí, že mentoring u skutečných studentů na klinickém pracovišti by byl vhodnější. Podle jejího názoru by bylo potřeba do kurzu

zařadit více praktické výuky. Ona osobně neměla před absolvováním kurzu mnoho zkušeností s vedením a hodnocením studentů, a tak by více praxe uvítala.

Prostor pro dotazy během kurzu byl podle respondentky dostačující. Hodnotí velice kladně vstřícnost a ochotu vyučujících.

Po absolvování kurzu se respondentce podařilo zlepšit komunikaci se studenty. Uvádí, že studentům nyní dokáže snáze poradit, zvládá lépe problémové situace a konflikty.

Přínosem kurzu pro respondentku bylo především to, že získala přehled o tom, co mají studenti umět. Má teď lepší představu o tom, jaké nároky může na studenty klást.

Respondentce v hodnoceném mentorském kurzu žádný předmět nechyběl a ani by žádný z předmětů nevypustila. Také časovou dotaci určenou pro jednotlivé předměty hodnotí kladně.

Podle názoru respondentky kurz nebyl dostatečně prakticky zaměřen. Říká, že něco jiného je procvičování praktických úkolů v učebně a něco jiného je to v provozu se studenty. Myslí si, že by bylo lepší jít pod pedagogickým vedením se studenty přímo na oddělení do nemocnice. Časovou dotaci určenou praktické výuce považuje respondentka v rámci kurzu za dostačující

V teoretické části kurzu by respondentka žádné změny neprovedla. Praktickou část kurzu by realizovala přímo v terénu, pod pedagogickým dohledem. A určitě by navýšila počet hodin věnovaných praktické výuce. Ukončení kurzu testem považuje za dostatečné ověření získaných znalostí.

Mentorský kurz by respondentka doporučila všem kolegům, kteří vedou studenty při klinické praxi.

Respondent č. 6

Respondent č. 6 je devětačtyřicetiletá vedoucí sestra směny, která má středoškolské vzdělání doplněné o pomaturitní specializační studium. Povolání sestry vykonává 30 let. Studenty během jejich odborné praxe vede již osmnáctým rokem.

Informaci o mentorském kurzu respondentka získala od své staniční sestry. Říká, že k absolvování kurzu ji vedlo především to, že chtěla pro svou mentorskou činnost, kterou již dlouhou dobu vykonává, získat oficiální osvědčení. Dále pak chtěla získat nové poznatky a vědomosti, být odborně připravená vykonávat svou mentorskou činnost.

Respondentka od kurzu před jeho absolvováním očekávala, že si během kurzu ověří zda vykonává svoji mentorskou činnost správně. Říká, že také chtěla, aby její mentorská činnost měla oficiální rámec.

Pro naši respondentku byla nejzajímavější oblastí v kurzu právní problematika, říká, že ta ji opravdu obohatila o řadu nových poznatků. Dále uvedla, že také didaktika odborné praxe pro ni byla přínosná. Didaktiku zároveň označila jako nezbytnou součást kurzu. Velmi negativně ale byla překvapená obsahem předmětu ošetřovatelství, je to něco, s čím se rozhodně nemůže ztotožnit. Myslí si, že to, co se studenti v rámci předmětu ošetřovatelské teorie učí, nemá vůbec praktické využití. Poukazuje hlavně na výuku ošetřovatelských modelů.

Respondentka si myslí, že znalosti z žádného konkrétního předmětu z kurzu prohloubit nepotřebuje. Říká, že spíše než prohloubit by potřebovala čas od času některé věci zopakovat. A to hlavně hodnocení studentů a didaktiku odborné praxe.

K délce kurzu respondentka žádné výhrady nemá. K zhodnocení počtu účastníků v kurzu uvedla, že počet účastníků kurzu 20 byl optimální. Všichni se mohli zapojit do diskuse a na práci bylo dostatek času. Studijní materiál, který měli účastníci kurzu k dispozici, je podle respondentky dostačující. Forma učebních textů z PowerPointu je vyhovující. Jediné co může vytknout, je poměrně malé písmo textu.

Konzultace během kurzu označila respondentka za přínosné. Dále uvedla, že vyučující byli vždy velmi ochotní a vstřícní. Pokud se vyskytl nějaký problém nebo nejasnost, mohla se kdykoliv na každého z nich obrátit.

Na otázku provázanosti teoretické části kurzu s praktickou částí respondentka uvedla, že teoretické přípravy byl dostatek, ale praxe bylo málo. Myslí si, že by bylo vhodné účastníkům kurzu předvést prakticky, jak studenty vést. Také by uvítala možnost si mentorování v průběhu kurzu alespoň vzájemně na sobě zkusit.

Čas na otázky a zpětnou vazbu při praktické výuce nemůže respondentka zhodnotit, protože podle jejích slov v kurzu praktická část chyběla. Uvedla ale, že čas na dotazy mohla uplatnit při přednáškách.

Během své mentorské praxe respondentka využívá především znalosti získané z oblasti pedagogiky a psychologie. Říká, že se nyní také lépe orientuje v systému hodnocení studentů. Za největší přínos kurzu respondentka označila získání určitého základu z pedagogiky.

Časovou dotaci určenou pro jednotlivé předměty v kurzu hodnotí respondentka jako vyhovující. Žádný předmět jí v kurzu nechyběl. Také si nemyslí, že by nějaký předmět měl být z kurzu vypuštěn. Snad jen v předmětu teorie ošetřovatelství by mohlo dojít podle slov respondentky k snížení počtu výukových hodin.

Na otázku, zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen, respondentka uvedla, že kurz byl spíše teoretický. Říká, že vlastně nemůže posoudit, zda byla praktická část kurzu dostatečně dlouhá, protože v podstatě praxe během kurzu žádná neproběhla. Uvítala by celkově lepší organizaci kurzu pokud jde o praktickou výuku. Více modelových situací, možnost vyzkoušet si vedení a hodnocení studentů prakticky.

Na základě svých zkušeností respondentka navrhuje v teoretické části kurzu snížit časovou dotaci věnovanou teorii ošetřovatelství. V praktické části by mělo být více modelových situací věnovaných nácviku komplexní mentorské činnosti. Pro ověření znalostí absolventů kurzu si myslí, že by byl vhodnější test až po skončení kurzu.

S doporučením kurzu váhá, zastává názor, že si své rozhodnutí musí zvážit každý sám. Pokud by měl někdo absolvovat kurz ve svém volnu a platit ho ze svého, tak by mu ho respondentka vzhledem ke kvalitě stávajícího kurzu doporučit nemohla. Další negativum spatřuje v tom, že mentorování je práce navíc a nezaplacená.

Respondent č. 7

Respondent č. 7 je třiapadesátiletá staniční sestra s 33 lety zdravotnické praxe. Má středoškolské vzdělání doplněné o pomaturitní specializační studium. Studentům během jejich klinické praxe se věnuje již dvacátým rokem.

Nabídku k absolvování kurzu dostala současně od své vrchní sestry a ze školy, se kterou řadu let spolupracuje. K přihlášení do kurzu respondentku vedla především zvědavost. Studenty při praxi vede opravdu dlouho, proto absolvování kurzu považovala za určitou výzvu a také možnost získat nové zkušenosti a poznatky. Dále se chtěla dozvědět, jak probíhá výuka studentů ve škole.

Od kurzu respondentka očekávala především získání znalostí a dovedností z pedagogiky. Také se chtěla seznámit s obsahem výuky studentů, s tím jak probíhá jejich teoretická příprava, jak jsou připravováni na praxi.

Za nejzajímavější oblast kurzu respondentka označila pedagogiku a také právo. O obou předmětech se domnívá, že byly nezbytnou součástí kurzu.

Respondentka absolvovala během své zdravotnické praxe již celou řadu kurzů. Velký význam klade na nutnost celoživotního vzdělávání, říká, že si neustále potřebuje prohlubovat a především opakovat své vědomosti a znalosti. Pro mentorskou činnost považuje za důležitou především pedagogiku.

Délku mentorského kurzu označila respondentka za ideální. Stejně jako počet 20 účastníků v kurzu. Respondentka uvedla, že v menší skupině byla výuka velmi příjemná, všichni se vzájemně poznali, navázali nové pracovní i přátelské vztahy, předali si řadu zkušeností. Během výuky se účastníci kurzu nenudili, protože na každého se dostalo, každý měl možnost vyjádřit svůj názor.

Také učební texty ke kurzu hodnotí respondentka kladně. PowerPoint v učebních textech považuje za dostačující. Výhodu spatřuje v možnosti dopisovat si do textů případné poznámky během výkladu.

Na otázku přínosu konzultací během kurzu respondentka uvedla, že možnost konzultací během kurzu byla dána, k diskuzi však většinou docházelo vždy již během vlastního výkladu. Vyučující všem maximálně vycházeli vstříc, vždy vše ochotně vysvětlili a podali doplňující informace.

Provázanost teoretické části s praktickou částí kurzu respondentka nemůže zodpovědně posoudit. Před absolvováním kurzu neměla téměř žádné pedagogické znalosti. Myslí si, že pedagogiky v kurzu nebylo dostatek. Zásadní je podle respondentky přístup ke studentům, jejich motivace, hodnocení. U studentů, kteří nemají zájem o studovaný obor, je to často problém. Tyto situace ji však kurz řešit nenaučil. Také si myslí, že v kurzu mělo být více mentorské praxe přímo u studentů pod odborným pedagogickým vedením.

Času na dotazy během modelových situací bylo podle slov respondentky dostatek, ale chyběla konkrétní situace u skutečných studentů a následná zpětná vazba vlastní mentorské činnosti.

Respondentka měla dostatek zkušeností s vedením studentů již před absolvováním mentorského kurzu, a tak uvádí, že se mnoho nového nedozvěděla. Za největší přínos kurzu považuje to, že nyní ví, co může od studentů během klinické praxe požadovat. Při své denní praxi nejvíce používá získané poznatky z pedagogiky.

Časovou dotaci věnovanou jednotlivým předmětům považuje respondentka za dostačující. Žádný z předmětů v kurzu nechyběl a ani nebyl zbytečný. Kurz byl po této stránce podle respondentky dobře sestaven.

Kurz však podle respondentky nebyl dostatečně prakticky zaměřený. Časová dotace pro praktickou část kurzu byla dostatečná, ale praxe nebyla vhodně zorganizovaná. Respondentka by uvítala vyzkoušet si mentorování na modelových situacích v učebně a poté jít přímo na oddělení se studenty.

Teoretickou část kurzu by respondentka ponechala beze změn. Pouze by volila jiné rozložení výukových hodin. Výuky bylo na celý den hodně, přednášky od 9 – 18 hodin jsou velkou zátěží, informací je velké množství najednou, posluchači jsou unaveni. Praktickou část kurzu by realizovala přímo u studentů na oddělení. Účastníci kurzu by se měli naučit vést studenty a hodnotit jejich výkon v reálné situaci. Také by zařadila do praktické části více modelových situací. Test k ověření znalostí by respondentka zařadila až na závěr kurzu.

S doporučením kurzu kolegům si respondentka není úplně jistá. Velké plus jsou určitě získané kredity k registraci.

Respondent č. 8

Respondentem č. 8 je devětačtyřicetiletá staniční sestra s vysokoškolským titulem Bc. Zdravotnickou praxi vykonává 27 let a studentům během klinické praxe na oddělení se věnuje 14 let.

Nabídku absolvovat mentorský kurz respondentka dostala ze školy, protože léta vede studenty při praxi na oddělení, kde pracuje. Ale o tom, že se bude otvírat mentorský kurz ji informovala i vrchní sestra.

Důvodem pro rozhodnutí přihlásit se do kurzu byla skutečnost, že na pracovišti respondentky již léta vedou během odborné klinické praxe studenty nejen ze ZČU Plzeň, ale i z jiných vysokých škol. Respondentka uvedla, že se snaží studentům předat co nejvíce znalostí a zkušeností, poznat je a vhodné absolventy získat pro práci u nich na oddělení. V kurzu se chtěla dovědět jaké nároky může mít na studenty během praktické výuky.

Respondentka očekávala, že si prohloubí své dosavadní znalosti z pedagogiky. Důležité pro ni bylo také vhodné řešení některých konfliktních situací se studenty, jak odstranit jejich nezáměr, vyloučit nevhodné chování k personálu nebo pacientům.

Nejzajímavější oblastí kurzu pro ni bylo právo. Velice ji zaujaly příklady z praxe. Právo respondentka označila za nezbytnou součást kurzu, poněvadž s touto problematikou je možné se setkat kdykoliv během zdravotnické praxe.

Respondentka uvádí, že nemá pocit že by si některý konkrétní předmět potřebovala prohloubit. Zopakovat si nabyté vědomosti a dovednosti je podle respondentky dobré vždy.

Délka kurzu podle slov respondentky odpovídala zaměření a obsahu kurzu. 20 účastníků pro tento kurz je opravdu maximum. Tento počet dával prostor pro diskusi a vyjádření názorů jednotlivých účastníků. Umožnil také dobrou spolupráci mezi účastníky kurzu.

Podle respondentčina názoru je v PowerPointu obsaženo málo informací. Vhodnější by byly podrobněji psané texty, jednoduše vázané sešitky, brožury k jednotlivým tématickým okruhům, nebo klasická učební skripta.

Pro případné dotazy byl vždy během přednášek dostatečný prostor. Osobní konzultaci jako takovou respondentka v průběhu kurzu nevyužila, nebylo toho zapotřebí.

Provázanost teoretické části s praktickou výukou dostatečná nebyla. Respondentka uvedla, že praktická výuka proběhla pouze imaginárně, účastníci si ověřovali teoretické poznatky v praxi navzájem během výuky v učebně. Účastníci kurzu sami provedli zhodnocení dvou studentů do „Záznamů o ošetrovatelské praxi“ na pracovišti.

Vlastní praktická výuka v tomto mentorském kurzu v podstatě neproběhla. Respondentka se domnívá, že důvodem byla skutečnost, že všichni účastníci již před kurzem studenty vedli a mentorování si zkoušeli v každodenní praxi. Pro další běh kurzu by bylo užitečné dát větší prostor praktické výuce.

Prostor pro dotazy během přednášek byl dostačující. Všichni vyučující byli vždy ochotní a vstřícní zodpovídat dotazy. Respondentka uvedla, že praktická výuka jako taková v kurzu neproběhla, poskytnutí zpětné vazby při mentorské činnosti jí tedy chybělo.

Za nejdůležitější předmět respondentka považuje pedagogiku. Uvádí, že z odstupem pěti let absolvuje pedagogické minimum. Považuje to za důležité nejen pro výuku studentů, ale i pro edukaci pacientů. V praxi využívá celou řadu znalostí a dovedností. Také psychologii označila za velmi důležitou oblast, z které čerpá poznatky ve své každodenní praxi.

Na otázku jaký přínos pro Vás měl kurz, respondentka odpověděla, že pouze získání 36 kreditů. Uvádí, že nic zásadního a nového se v kurzu nedověděla. Výuce studentů se věnuje dlouho na pracovišti, které je řadu let školní stanicí.

Respondentce v kurzu žádný předmět nechyběl. Všechny předměty kurzu považuje za důležité. Také časovou dotaci pro jednotlivé předměty považuje za dostatečnou. Ale uvádí, že praktická výuka by měla být jinak organizována..

Na otázku zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen respondentka uvádí, že nebyl. Časová dotace určená pro praktickou výuku byla dostačující. Organizace praktické výuky však nebyla vhodná. Účastníci postrádali odborné pedagogické vedení

praktické části na oddělení nemocnice. Pouze samostatně ohodnotili dva studenty během odborné klinické praxe.

Respondentka by na základě svých zkušeností v teoretické části kurzu nenavrhl žádná změny. Pro praktickou část kurzu by bylo dobré zajistit modelové pracoviště, kde by praktická výuka probíhala. Test podle názoru respondentky nezhodnotí veškeré nabyté dovednosti účastníků. Prokáže pouze získané znalosti, neověří ovšem praktické dovednosti budoucích mentorů.

Respondentka uvedla, že by nemohla kurz osobně někomu doporučit. Mohla by poskytnout informace o kurzu, ale rozhodnutí by nechala na každém zájemci. Problém vidí v tom, že nejen že si účastník kurz hradí sám, ale po jeho absolvování nad rámec svých pracovních povinností vykonává mentorskou činnost, která není finančně ohodnocená. Mentorování považuje respondentka za činnost přínosnou pro všechny strany, ale dosud nedostatečně propracovanou.

4.2 Kategorizace dat v tabulkách

Tabulka 1 Základní informace o respondentech

Respondent	Věk	Vzdělání	Pracovní zařazení	Délka praxe	Délka mentoringu
1	37	VŠ/Bc.	staniční sestra	20	3
2	34	VŠ/Bc.	vedoucí směny	15	6
3	52	VŠ/Mgr.	staniční sestra	34	8
4	47	VŠ/Bc.	vedoucí směny	28	5
5	47	VŠ/Bc.	staniční sestra	28	3
6	49	SZŠ/PSS	vedoucí směny	30	18
7	53	SZŠ/PSS	staniční sestra	33	20
8	49	VŠ/Bc.	staniční sestra	27	14

Výzkumný vzorek tvořilo 8 respondentů ve věku od 34 do 52 let, průměrný věk 46 let. Respondenti měli zkušenosti s vedením studentů během odborné klinické praxe – mentoringem, v rozmezí od 3 do 20 let, v průměru 9,6 let. Úroveň dosaženého vzdělání u respondentů byla převážně vysokoškolská – 6 respondentů, 2 respondenti měli středoškolské vzdělání doplněné o specializační studium.

Tabulka 2 Získání informace o mentorském kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Vrchní sestra	5	1	1			1		1	1
Staniční sestra	2				1		1		
Vedení školy	2							1	1
Vedení Fakultní nemocnice	1			1					
Celkem	10	1	1	1	1	1	1	2	2

Tabulka znázorňuje, kde se respondenti dozvěděli o možnosti absolvovat kurz. Z osmi dotázaných (100%) 5 respondentů (62,5%) získalo informaci o mentorském kurzu od vrchní sestry, přičemž z těchto respondentů 2 (25%) uvedli, že získali informaci zároveň také od vedení školy. Další 2 respondenti (25%) získali informaci od staniční sestry a 1 respondent (12,5%) od vedení Fakultní nemocnice Plzeň.

Tabulka 3 Důvody které vedly respondenty k absolvování kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Získání certifikátu	4	1	1		1		1		
Dozvědět se něco nového, získat nové vědomosti, poznatky	4			1	1	1	1		
Jaké nároky je možné mít na studenty při praktické výuky	1								1
Seznámení s obsahem výuky studentů	1							1	
Celkem	10	1	1	1	2	1	2	1	1

Na otázku jaké důvody vedly respondenty k rozhodnutí absolvovat kurz jsme dostali 10 odpovědí (100%). Za hlavní důvod bylo 4 x (40%) označeno získání certifikátu o odborné způsobilosti. 4x (40%) získat nové vědomosti, poznatky. 1x (10%) jaké nároky je možné mít na studenty při klinické praxi a 1x (10%) seznámení s obsahem výuky studentů.

Tabulka 4 Očekávání respondentů od kurzu před jeho absolvováním

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Řešení konfliktních situací	2		1						1
Ověření správnosti dosavadní mentorské činnosti	2			1			1		
Získání znalostí a dovedností z pedagogiky	3				1			1	1
Možnosti motivace studentů	3			1	1	1			
Žádné představy	1	1							
Celkem	11	1	1	2	2	1	1	1	2

Na otázku týkající se očekávání od kurzu před jeho absolvováním bylo uvedeno celkem 11 odpovědí (100%). Odpověď získání znalostí z pedagogiky zazněla 3x (27,3%), stejně jako možnosti motivace studentů (27,3%). Řešení konfliktních situací a nezájmu studentů bylo uvedeno 2x (18,2%) a ověření správnosti dosavadní mentorské činnosti také 2x (18,2%). Jeden respondent neměl žádnou představu (9%).

Tabulka 5 Nejzajímavější oblasti z absolvovaného kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Právo ve zdravotnictví	7	1	1		1	1	1	1	1
Pedagogika	5	1	1		1	1		1	
Andragogika	2	1	1						
Didaktika odborné praxe	4		1	1		1	1		
Role učitele v procesu učení	2			1	1				
Psychologie	1					1			
Celkem	21	3	4	2	3	4	2	2	1

Na následující otázku, týkající se nejzajímavějších oblastí v kurzu bylo uvedeno 21 odpovědí (100%). 7x (33,6%) bylo uvedeno právo ve zdravotnictví, 5x (24%) pedagogika, 4x (19,2%) didaktika odborné praxe, 2x (9,6%) andragogika, 2x (9,6%) role učitele v procesu učení a 1x (4,8%) psychologie.

Tabulka 6 Které předměty by respondenti potřebovali prohloubit

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Didaktika odborné praxe	3		1	1	1				
Pedagogika	3	1	1					1	
Andragogika	1				1				
Komunikace	1	1							
Není nutné nic prohloubit, ale nabyté vědomosti opakovat	4					1	1	1	1
Celkem	12	2	2	1	2	1	1	2	1

Další otázka zjišťovala zda a jaké předměty by naši respondenti potřebovali prohloubit. Uvedeno bylo 12 odpovědí (100%). 4 x (33,2%) bylo uvedeno, že není nutné si žádný z předmětů prohlubovat, ale je důležité se neustále vzdělávat a nabyté vědomosti čas od času opakovat. 3x (24,9%) byla uvedena didaktika odborné praxe, 3x (24,9%) pedagogika, 1x (8,3%) andragogika a komunikace (8,3%)

Tabulka 7 Optimálnost délky kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ano	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Jiné rozložení vyučovacích hodin	1	1							
Celkem	9	2	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku, zda je kurz v optimální délce, z 8 dotázaných (100%), všech 8 respondentů (100%) uvedlo, že ano. Jeden z respondentů (12,5%) by ale uvítal jiné rozložení výukových hodin v teoretické části kurzu.

Tabulka 8 Vhodnost počtu účastníků kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ano	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byl kurz adekvátně dimenzován pro 20 účastníků uvedlo všech 8 respondentů (100%), že tento počet je plně vyhovující a optimální.

Tabulka 9 Vhodnost formy učebních textů

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Forma PowerPoint je vyhovující	5	1	1			1	1	1	
Podrobněji psané texty	3			1	1				1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byly učební texty ke kurzu formou podkladů prezentace PowerPoint přehledné odpovědělo z 8 respondentů (100%) 5 respondentů (62,5%) ano a považovali tuto formu za vhodnou a vyhovující. 3 respondenti (37,5%) by uvítali spíše podrobněji psané učební texty.

Tabulka 10 Přínos konzultací v průběhu kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Prostor pro dotazy, konzultace byl během vlastní výuky	7	1	1	1	1	1		1	1
Mimo výuku jsem konzultace nikdy nevyužila, nebylo jich zapotřebí	4	1			1	1			1
Konzultace byly přínosné	2			1			1		
Celkem	13	2	1	2	2	2	1	1	2

Další otázkou jsme zjišťovali přínos a využití konzultací v průběhu kurzu. Získali jsme celkem 13 odpovědí (100%). 7x (53,9%) bylo uvedeno, že byl vždy dostatek prostoru na dotazy a řešení problémů během vlastní výuky. 4x (30,8%) respondenti uvedli, že mimo výuku konzultace nikdy nevyužili, protože to nebylo zapotřebí. 2x (15,4%) uvedli, že konzultace byly přínosné.

Tabulka 11 Provázanost praktické výuky s teoretickou částí

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Dostatek teorie, ale málo praxe, praxe chyběla	3	1	1				1		
Praxe, praktická výuka v podstatě neproběhla	2			1					1
Návaznost by měla být lepší	2				1	1			
Provázanost asi nemohu posoudit	1							1	
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byla praktická výuka dostatečně provázána s teoretickou částí z 8 dotázaných (100%) 3 respondenti (37,5%) uvedli, že v kurzu bylo dostatek teorie, ale málo praxe. 2 respondenti (25%) uvedli, že během kurzu praxe jako taková, pod pedagogickým vedením vůbec neproběhla. 2 respondenti (25%) odpověděli, že by návaznost mohla být lepší a 1 respondent (12,5%) uvedl, že provázanost nemůže posoudit.

Tabulka 12 Dostatečnost rozsahu praktické výuky

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ne, bylo by potřeba více praxe	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Další otázka se také týkala praktické výuky, zajímalo nás, zda měla praktická výuka podle respondentů dostatečný rozsah. Všechny 8 respondentů (100%) uvedlo, že praktické výuky bylo málo. Rozsah nebyl dostačující a bylo by potřeba zařadit více praxe.

Tabulka 13 Dostatek času na dotazy a poskytnutí zpětné vazby při praktické výuce

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ano, na dotazy bylo dostatek času	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Zpětná vazba chyběla, nebyla	4		1	1				1	1
Celkem	12	1	2	2	1	1	1	2	2

Na otázku zda měli respondenti vždy dostatek času na případné otázky a okamžitou zpětnou vazbu z 8 respondentů (100%) 8 respondentů (100%) uvedlo, že ano, na dotazy během výuky bylo vždy dostatek času a prostoru. 4 respondenti (50%) zároveň uvedli, že jim během praktické výuky zpětná vazba chyběla.

Tabulka 14 Jaké znalosti nebo dovednosti z kurzu respondenti používají v praxi

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Hodnocení studentů	3	1		1			1		
Znalosti z pedagogiky	2						1	1	
Znalosti z psychologie	2						1		1
Znalosti z komunikace	2	1				1			
Uplatnění zpětné vazby	1			1					
Motivování a povzbuzování studentů	1				1				
Vždy mít připravené nouzové řešení a jinou volbu praxe	1		1						
Celkem	12	2	1	2	1	1	3	1	1

Na dotaz jaké znalosti nebo dovednosti získané v kurzu uplatňují respondenti nejvíce při každodenní praxi se nám dostalo 12 odpovědí (100%). Uvedeno bylo 3x (24,9%) hodnocení studentů, 2x (16,6%) znalosti z pedagogiky, 2x (16,6%) znalosti z psychologie, 2x (16,6%) znalosti z komunikace, 1x (8,3%) uplatnění zpětné vazby, 1x (8,3%) motivování a povzbuzování studentů, 1x (8,3%) doporučení vždy mít připravené nouzové řešení a jinou volbu praxe.

Tabulka 15 Přínos kurzu pro respondenty

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Získání základů pedagogiky	3			1	1		1		
Získání kreditů a certifikátu	3	1	1						1
Přehled o tom co mají studenti umět, co od nich mohou požadovat	2					1		1	
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku jaký přínos měl kurz pro respondenty z 8 dotázaných (100%) odpověděli 3 respondenti (37,5%), že přínosem bylo získání základů pedagogiky. Pro 3 respondenty (37,5%) bylo důležité získání kreditů k celoživotnímu vzdělávání a certifikátu, 2 respondenti (25%) uvedli, že získali přehled o tom co mají studenti umět a o tom co od studentů mohou během praxe požadovat.

Tabulka 16 Předmět obsažený v kurzu, ale s malou časovou dotací

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Není, teorie byla dostačující	4		1			1	1	1	
Hodnocení studentů	2	1		1					
Praktická výuka	2				1				1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda je v kurzu nějaký předmět, který má malou časovou dotaci z 8 respondentů (100%) 4 respondenti (50%) odpověděli, že není, teorie byla podle nich dostačující. 2 respondenti (25%) uvedli, že malou časovou dotaci měl předmět hodnocení studentů a další 2 respondenti (25%) označili za předmět s malou časovou dotací praktickou výuku.

Tabulka 17 Identifikace předmětu, který není obsažen v kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ne, žádný předmět nechybí	7	1	1		1	1	1	1	1
Praxe, praktický výcvik	1			1					
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda respondentům v kurzu nějaký předmět chyběl z 8 respondentů (100%) 7 respondentů (87,5%) uvedlo, že ne. 1 respondent (12,5%) uvedl, že postrádal praxi, praktický výcvik, didaktiku praktického výcviku.

Tabulka 18 Identifikace předmětu, který by měl být z kurzu vypuštěn

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ne	4		1			1		1	1
Snižít počet hodin věnovaných teorii ošetřovatelství	3			1	1		1		
Ošetřovatelství	1	1							
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Touto otázkou jsme zjišťovali, zda by měl být z kurzu nějaký předmět vypuštěn. Z 8 dotázaných (100%) nám 4 respondenti (50%) odpověděli že ne. 3 respondenti (37,5%) uvedli, že by zkrátily počet hodin věnovaných teorii ošetřovatelství. 1 respondent (12,5%) by dokonce teorii ošetřovatelství z kurzu vypustil.

Tabulka 19 Dostatečnost praktického zaměření kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ne, nebyl	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byl kurz dostatečně prakticky zaměřen z 8 respondentů (100%) všech 8 (100%) uvedlo, že nebyl.

Tabulka 20 Dostatečná délka praktické části kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Hodinová dotace byla dostačující	6	1		1	1	1		1	1
Ne	1		1						
Nemohu posoudit	1						1		
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byla praktická část kurzu dostatečně dlouhá z 8 respondentů (100%) 6 respondentů (75%) uvedlo, že hodinová dotace pro praktickou část kurzu byla dostačující. 1 respondent (12,5%) odpověděl ne a 1 respondent (12,5%) uvedl, že to nemůže posoudit.

Tabulka 21 Vhodnost způsobu organizace praktické výuky

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Vhodně zorganizována nebyla	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku zda byla praktická část kurzu vhodně zorganizovaná uvedlo všech 8 respondentů (100%), že praktická část mentorského kurzu vhodně zorganizována nebyla.

Tabulka 22 Návrhy na změny v teoretické části kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Ne, žádné změny	4		1	1		1			1
Snížit počet hodin ošetřovatelství	3	1			1		1		
Jiné rozložení výukových hodin	1							1	
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

V této tabulce vidíme, jaké změny v teoretické části kurzu by respondenti navrhli na základě svých zkušeností. Z 8 respondentů (100%) 4 respondenti (50%) uvedli, že by v teoretické části neprovedli žádné změny. 3 respondenti (37,5%) navrhnou snížit počet hodin ošetřovatelství a 1 respondent (12,5%) by volil jiné rozložení výukových hodin.

Tabulka 23 Návrhy na změny v praktické části kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Praxi provádět přímo na oddělení pod pedagogickým vedením	5		1	1		1		1	1
Více praktického nácviku, více modelových situací	5	1	1		1	1	1		
Celkem	10	1	2	1	1	2	1	1	1

Na otázku jaké změny by respondenti navrhli v praktické části kurzu jsme dostali celkem 10 odpovědí (100%). 5x (50%) bylo uvedeno, že by praxe měla být realizována přímo na nemocničním oddělení a to pod pedagogickým vedením a 5x (50%) bylo uvedeno, že by mělo být v kurzu více praktického nácviku a více modelových situací.

Tabulka 24 Návrhy na změny v ověřování znalostí absolventů kurzu

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Test by byl vhodnější souhrnný až na konci kurzu, ne po každé přednášce	4	1	1				1	1	
Ověření znalostí testem je dostačující	3			1	1	1			
Test nezhodnotí veškeré dovednosti	1								1
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na otázku jaké změny by respondenti navrhli v ověřování znalostí absolventů kurzu z 8 respondentů (100%) 4 respondenti (50%) uvedli, že test by bylo vhodnější skládat až po absolvování všech přednášek, tedy na konci kurzu a ne bezprostředně po skončení každé přednášky. 3 respondenti (37,5%) považují ověření znalostí testem za dostačující. 1 respondent (12,5%) odpověděl, že test nezhodnotí veškeré nabyté dovednosti účastníků.

Tabulka 25 Doporučení kurzu kolegům

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8
Nedoporučil, doporučit nemohu	5	1	1		1		1		1
Ano, doporučil	2			1		1			
S doporučením si nejsem jistý	1							1	
Celkem	8	1	1	1	1	1	1	1	1

Na následující otázku zda by respondenti doporučili kurz svým kolegům nám z 8 respondentů (100%) 5 respondentů (62,5%) odpovědělo, že kurz doporučit nemohou. 2 respondenti (25%) odpověděli ano a 1 respondent (25%) si není s doporučením kurzu svým kolegům zcela jist.

5. Diskuze

Tato diplomová práce se zabývá mentoringem v ošetrovatelství a problematikou vzdělávacích programů certifikovaných kurzů mentorů klinické praxe. Naše práce je zaměřena na vyhodnocení a inovaci mentorského kurzu. V přípravné fázi našeho šetření jsme nejprve zmapovali současnou situaci v oblasti nabídky vzdělávacích programů certifikovaných kurzů určených mentorům klinické praxe. V současné době je v České republice udělena akreditace k uskutečňování vzdělávacích programů mentorů klinické praxe 11 zařízení. Analýzou materiálů vzdělávacích programů certifikovaných kurzů, které nám poskytl odbor vzdělávání a vědy MZ ČR jsme zjistili, že tyto programy nejsou zcela jednotné. Liší se ve vstupních požadavcích na účastníky, hodinové dotaci, ale také v obsahu a učebních plánech kurzů a následně v činnostech, ke kterým získají absolventi kurzu zvláštní odbornou způsobilost dle § 61 odstavec 1 zákona 96/2004 Sb., ve znění zákona č. 189/2008 Sb. S potěšením lze konstatovat, že tato analýza byla prakticky využita a podklady byly na MZ ČR diskutovány skupinou odborníků. Odbor vzdělávání a vědy zadal přímo řízené organizaci Národnímu centru ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů úkol zpracovat rámcový vzdělávací program s minimálními požadavky na obsahovou stránku certifikovaného kurzu. Tento vzdělávací program bude vydán ve Věstníku MZ ČR tím se sníží variabilita certifikovaných mentorských kurzů s ohledem na kompetence, které získává absolvent kurzu. V době zpracování této diplomové práce nebyl obsah rámcového vzdělávacího programu k dispozici a proto bude zajímavé srovnání našeho návrhu s návrhem MZ ČR. Na základě námi provedené analýzy jsme si pro naši práci vybrali mentorský kurz „Školitel/školitelka klinické praxe“ Fakulty zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni. Tento certifikovaný kurz představuje jakýsi „střed“ v současné nabídce vzdělávacích programů.

Hlavními cíli našeho šetření bylo zjistit názory účastníků mentorského kurzu na absolvovaný kurz, identifikovat případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe z pohledu účastníků kurzu a podat návrhy na inovaci stávajícího kurzu.

Výzkumného šetření se zúčastnilo osm všeobecných sester, s průměrnou délkou zdravotnické praxe 26,9 let, které mají dlouholeté zkušenosti (v průměru 9,6 let) s vedením studentů během odborné klinické praxe - mentoringem. Všichni respondenti absolvovali certifikovaný kurz „Školitel/školitelka klinické praxe“ Fakulty zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni a nyní nadále jako mentoři na svém pracovišti působí. Úroveň dosaženého vzdělání u respondentů byla převážně vysokoškolská – 6 respondentů. 2 respondenti měli středoškolské vzdělání doplněné o specializační studium. Výzkumný vzorek tvořilo 7 žen a jeden muž, což je dáno skutečností, že mužů – všeobecných ošetřovatelů pracuje v nemocnicích mnohonásobně méně než žen.

První oblast našeho šetření byla zaměřena na zhodnocení stávajícího mentorského kurzu a na získání konkrétních informací o daném kurzu.

V počátku šetření nás zajímalo, jak se respondenti dozvěděli o možnosti absolvovat certifikovaný mentorský kurz „Školitel/školitelka klinické praxe“. Všichni respondenti uvedli, že informaci o kurzu získali od svých přímých nadřízených tj. od vrchní nebo staniční sestry. Ve dvou případech byli respondenti osloveni přímo Fakultou zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni i svými nadřízenými, a to pro jejich vhodné předpoklady stát se dobrým mentorem klinické praxe. První dva běhy kurzu byly spolufinancovány Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, účastníci nehradili školné, a tak byli osloveni konkrétní vybraní zaměstnanci nemocnice. Proto jejich výběr probíhal podle přesně stanovených kritérií uvedených v kapitole 1.4.1 a dále na základě motivačního dopisu, který přiložili k přihlášce. Na výběru se podíleli členové řešitelského týmu projektu a vedení Fakultní nemocnice Plzeň (1, 2).

Důvodem, kvůli kterému se mentoři rozhodli absolvovat certifikovaný kurz je především touha po získání nových poznatků a znalostí, které by mohli uplatnit při své každodenní mentorské praxi (40%), prakticky to znamená přiznání zvláštní odborné způsobilosti ke konkrétní činnosti uvedené na certifikátu. Pro absolventy to má praktický význam rovněž v přiznání vyšší platové třídy. Dalším významným motivem mentorů je získání oficiálního osvědčení pro jejich dosavadní mentorskou činnost

(40%). Jako další důvody respondenti uvedli, že se chtěli dozvědět jaké nároky mohou mít na studenty při praktické výuce (10%) a také se chtěli seznámit s obsahem výuky studentů (10%). Překvapilo nás, že tyto důvody uvedlo pouze 10% dotázaných, což lze odůvodnit mnohaletou zkušeností většiny respondentů s vedením odborné praxe již před absolvováním kurzu. Ve výzkumu Pospíšilové a Vránové také 38,9% mentorů klinické praxe označilo za hlavní důvod absolvování kurzu touhu po nových znalostech, což potvrdilo i naše šetření. Jako další důvody uvedli větší seberealizaci, vlastní nedostatečnou připravenost k výkonu mentoringu, zlepšení vztahu ke studentům, ale také získání některých výhod v souvislosti s výkonem povolání a mentoringu (38). Rozdílnost v ostatních uvedených důvodech k absolvování certifikovaného mentorského kurzu, které uvádějí respondenti ve výzkumu Pospíšilové a Vránové (38), je zřejmě podmíněna kategorizací možných odpovědí. V uvedeném kvantitativním výzkumu byla použita ke sběru dat dotazníková metoda. V podobném výzkumu Watson (52) ve Velké Británii také zjišťovala motivaci účastníků k absolvování mentorského kurzu. Motivace stát se vzdělaným, zkušeným mentorem byla hlavním, ne však jediným faktorem. Jako další významný důvod k absolvování kurzu uvedli respondenti lepší pracovní vyhlídky a profesní rozvoj. Dalším motivem bylo získání kreditů a diplomu.

Zajímalo nás, jaká očekávání měli mentoři od kurzu před jeho absolvováním. Respondenti uvedli, že očekávali od kurzu především získání nových znalostí a dovedností z pedagogiky (27,3%), získání praxe k motivaci studentů (27,3%) a v oblasti řešení konfliktních situací během klinické praxe a zároveň osvojení si dovedností při řešení nezájmu studentů (18,2%). Respondenti od kurzu také očekávali, že si ověří zda při své mentorské činnosti postupují správně (18,2%). Z uvedených odpovědí je patrné, že respondenti si uvědomují důležitost přípravy pro roli mentora - učitele, rádce, poskytovatele podpory a pomoci studentům. Dále je zřejmé, že vnímají i potřebu pedagogického vzdělání, získání hlubších znalostí a dovedností v komunikaci a psychologii, což se shoduje s doporučením pro mentory klinické praxe, které uvádí Strategické dokumenty (45, 46).

Při identifikaci nejzajímavější oblasti v kurzu respondenti vyzdvihli hned několik předmětů, které také považují za nezbytnou součást kurzu. Shodují se ve velmi

pozitivním hodnocení právní problematiky ve zdravotnictví, která splnila jejich očekávání po stránce obsahové i formální. Tuto oblast všichni označili za velmi zajímavou a přínosnou. Ačkoli by se dalo očekávat, že za hlavní předměty označí didaktiku nebo pedagogiku, ukázalo se, jak významně může názory účastníků kurzu ovlivnit osobnost přednášejícího. Proto je velmi cenné využívat hodnocení kurzu jak po obsahové stránce, tak i z hlediska kvality přednášejících. Respondenti také oceňují množství informací, které pro potřebu mentorské činnosti získali. Za další zajímavou oblast označují respondenti pedagogiku, didaktiku odborné praxe, andragogiku, roli učitele v procesu učení a psychologii. Uvedené předměty považují respondenti za zajímavé hlavně proto, že jsou stěžejními oblastmi pro jejich každodenní mentorskou činnost. Většina mentorů si také uvědomovala své nedostatečné znalosti v těchto oblastech a právě tyto znalosti a dovednosti patří ke komplexní přípravě pro roli mentora, jak uvádí ve svých publikacích Jarošová, Dušová, Vrublová (17).

Po úspěšném absolvování kurzu by polovina respondentů k výkonu mentorské činnosti potřebovala dále prohloubit své znalosti a dovednosti v jednom až dvou předmětech. Za nedostačující považují respondenti své znalosti z pedagogiky (24,9%), didaktiky odborné praxe (24,9%), komunikace (8,3%) a andragogiky (8,3%). Ostatní respondenti nepotřebují prohloubit znalosti z žádné konkrétní oblasti, ale důraz kladou na nutnost neustále si prohlubovat a především opakovat získané znalosti a dovednosti. Vyzdvihují potřebu celoživotního vzdělávání, a to nejen pro svou mentorskou činnost. Respondenti si na základě svých zkušeností z mentorské praxe uvědomují důležitost nejen odborných předpokladů nutných pro výkon mentorské činnosti, ale především nutnost předpokladů didaktických, což je v souladu s dostupnou literaturou (3, 51, 55). Z výše řečeného vyplývá případná potřeba navýšení časové dotace, ale také úprava obsahu uvedených předmětů v mentorském kurzu. Znamenalo by to ovšem větší zásah do celkové struktury mentorského kurzu. Druhou možností by bylo prohlubovat získané znalosti a dovednosti prostřednictvím cyklicky se opakujících kurzů navazujících na kurz úvodní. Tato varianta byla diskutována s některými respondenty, kteří ji považovali za potenciálně velmi zajímavou. Zároveň by byla naplňována potřeba celoživotního vzdělávání.

Zajímalo nás, jak mentoři hodnotí délku absolvovaného kurzu. Všichni respondenti si myslí, že 100 kontaktních hodin vymezených pro mentorský kurz je optimální. Pouze jeden respondent uvedl, že by volil jiné rozložení výukových hodin. Poukazuje na značnou únavu a následné nesoustředění, které při celodenní výuce nastává v odpoledních hodinách. Hodinová dotace našeho hodnoceného kurzu je jen lehce pod průměrem (120 kontaktních hodin) ostatních certifikovaných mentorských kurzů (30).

Respondenti se také shodli v kladném hodnocení adekvátnosti počtu účastníků v mentorském kurzu. Podle nich byla při počtu 20 účastníků zajištěna dobrá spolupráce mezi absolventy kurzu. Pozitivně hodnotí to, že se všichni mohli během výuky zapojit do diskuse k probírané problematice a na práci bylo vždy dostatek času. V menší skupině byla výuka velmi příjemná, všichni se vzájemně poznali, navázali nové pracovní i přátelské vztahy, předali si řadu zkušeností. Během výuky se účastníci kurzu cítili optimálně zapojeni, každý měl dostatečný prostor a možnost vyjádřit svůj názor. Někteří respondenti si myslí, že 20 účastníků v kurzu je opravdu maximum, více by pro stávající kurz nebylo vhodné. Domníváme se, že v tomto typu kurzu by měla být respektována specifika vzdělávání dospělých za použití jednotlivých aktivizačních výukových metod. Výuka by měla být realizována hlavně formou praktických cvičení, případových studií, problémové a projektové výuky, tak jak doporučuje odborná literatura (40, 49). Proto se také přikláníme k omezení počtu mentorů v kurzu na přibližně 20 – 25 účastníků. Ostatní certifikované kurzy mentorů klinické praxe mají stanoven v průměru maximální počet 32 účastníků v kurzu (30).

Dále nás zajímalo, jak respondenti hodnotí přínos a využití konzultací v průběhu kurzu. I v této otázce se respondenti shodují. V sedmi případech respondenti odpověděli, že během vlastní výuky bylo vždy dostatek času na otázky a řešení případných problémů a nejasností. K diskuzi docházelo vždy již během výuky. Podle našeho názoru je to ovlivněno nízkým počtem účastníků v kurzu, který toto umožnil. Čtyři respondenti uvedli, že osobní konzultace v průběhu kurzu nikdy nevyužili, a to právě z důvodu, že vše bylo možno řešit již během výuky. Pouze 2x zazněla odpověď, že konzultace v průběhu kurzu byly přínosné.

Provázanost praktické výuky s teoretickou částí kurzu mentoři nehodnotí kladně. 37,5% respondentů uvedlo, že teorie v kurzu bylo dostatek, ale návaznost na praxi chyběla. 25% respondentů si myslí, že návaznost by měla být lepší. Respondentům vadí, že praktická část tohoto mentorského kurzu byla v podstatě samostudium. Názorná prezentace a ověření získaných poznatků v učebně nemůže nahradit praktickou výuku studentů v nemocnici. Mentoři si myslí, že by bylo vhodnější realizovat praxi pod odborným pedagogickým vedením přímo na klinickém pracovišti. Podle našeho názoru je znepokojující i fakt, že 25% mentorů uvedlo, že praktická výuka v kurzu v podstatě neproběhla. Místo praktické výuky dostali respondenti za úkol vyzkoušet si sami na svém oddělení praktické vedení dvou studentů a provést jejich hodnocení. Didaktické vedení některého člena pedagogického sboru, při této mentorské činnosti však chybělo. Respondentům nebyla při této činnosti poskytnuta žádná zpětná vazba, neví tedy, jestli studenty vedou správně. Hodnocen byl pouze vyplněný „Záznam o ošetřovatelské praxi“ dvou studentů, které si sami na svém oddělení vybrali. Jeden respondent (12,5%) uvedl, že provázanost teoretické výuky s praktickou nemůže vzhledem k průběhu praktické části kurzu zodpovědně posoudit. Všichni mentoři se shodují, že praktická část kurzu neměla dostatečný rozsah. Domníváme se, že časová dotace vymezená pro praktickou část kurzu, tedy 32 hodin, není dostačující avšak z rozhovorů návrh na optimální časovou dotaci nevyplýnul. Jelikož nekoresponduje ani s časovou dotací ostatních certifikovaných mentorských kurzů, ve kterých je pro praktickou část kurzu vyčleněno průměrně 43 hodin, domníváme se, že by měla být navýšena na 36 hodin. Podle našeho názoru je třeba zařadit více praktických cvičení s nácvikem modelových situací, případových studií a hraní rolí. Problematickou je nejen celková délka praktické výuky, ale i její organizace. V budoucnu je třeba zajistit dohled školeného mentora při nácviku mentoringu v klinické praxi s poskytnutím dostatečné zpětné vazby k vykonávané činnosti, což by ve skutečnosti měli provádět dotazovaní mentoři, ale zdá se, že se na tuto roli necítí být dostatečně připraveni. Bude proto nutné s výsledky tohoto šetření seznámit autory certifikovaného kurzu a zvážit možnost doplnění dovedností, které absolventům kurzu chybí.

Respondenti ve své každodenní praxi využívají nejvíce nově získané dovednosti z hodnocení studentů, dále znalosti z pedagogiky, psychologie a komunikace. Tedy znalosti z teoretické části kurzu. Naproti tomu uplatňování zpětné vazby, motivování studentů a přípravu nouzového řešení nenadálé situace využívají méně. Dle našeho názoru je to dáno tím, že nácviku těchto dovedností byla v kurzu věnována malá pozornost.

Hlavním přínosem kurzu bylo pro některé mentory (37,5%) získání kreditů do systému celoživotního vzdělávání. Zařazení certifikovaných mentorských kurzů do systému celoživotního vzdělávání nelékařských povolání v souladu s § 61 zákona č. 96/ 2004 Sb., ve znění zákona č. 189/2008 Sb. je možnou cestou zvýšení povědomí o důležitosti a významu koncepce mentorství během klinické ošetrovatelské praxe, jak uvádí ve své práci například Sršňová, Tóthová (43). Tito respondenti ale také shodně uvedli, že v teoretické části kurzu se mnoho nového nedozvěděli a praktickou část hodnoceného kurzu považují za nedostatečnou. Myslíme si, že je to ovlivněno především úrovní dosaženého vzdělání našich respondentů, která je převážně vysokoškolská (75%). Základ ze všech předmětů zařazených do kurzu mají tedy respondenti již z předchozího kvalifikačního studia ošetrovatelství. O nutnosti provedení i možném návrhu úprav v praktické části hodnoceného mentorského kurzu jsme se v naší diskuzi již několikrát zmínili. Dalším přínosem kurzu bylo pro mentory získání základů z pedagogiky (37,5%) a také získání přehledu o tom jaký rozsah teoretických znalostí mají mít mentorovaní studenti (25%).

V první oblasti našeho šetření jsme se zaměřili na získání komplexního názoru respondentů na absolvovaný mentorský kurz. Domníváme se, že **první výzkumná otázka „Jaký mají účastníci kurzu názor na daný kurz?“**, byla touto první oblastí našich otázek **plně zodpovězena**.

V druhé oblasti našeho šetření jsme se soustředili na identifikaci případných nedostatků stávajícího mentorského kurzu z pohledu jeho účastníků.

Respondentů jsme se proto dotazovali, zda je v kurzu obsažen nějaký předmět, kterému je vyhrazena nedostačující časová dotace. 50% absolventů mentorského kurzu

si myslí, že rozsah teoretické části hodnoceného kurzu je optimální a časová dotace věnovaná jednotlivým předmětům dostačující. Ostatní respondenti (25%) označili hodnocení studentů za předmět s malou časovou dotací. Zbývajících 25% respondentů uvedlo, že časová dotace určená pro předměty v teoretické části kurzu je dostatečná, ale opět zdůraznili nedostatečný rozsah praktické části kurzu.

Většině respondentů (87,5%) v absolvovaném mentorském kurzu žádný předmět nechyběl. Pouze jeden z respondentů (12,5%) opět zdůraznil, že v kurzu postrádal praktický nácvik mentoringu.

Dále nás zajímalo zda by mohl být z kurzu některý předmět vypuštěn. Pouze jeden respondent by z mentorského kurzu úplně vypustil teorii ošetrovatelství. Zajímavým zjištěním ale je, že i ostatní respondenti označili časovou dotaci věnovanou teorii ošetrovatelství za nadbytečnou a navrhují nejen snížit časovou dotaci, ale i upravit obsah tohoto předmětu.

Odpovědi mentorů na předchozí tři otázky jsou zřejmě ovlivněny úrovní jejich dosaženého vzdělání. Jak jsme již uvedli, naši respondenti měli v šesti případech vysokoškolské vzdělání a ve dvou případech středoškolské vzdělání doplněné o specializační studium. V jejich případě je možné předpokládat, že mají minimálně základní znalosti z většiny předmětů zařazených do teoretické části mentorského kurzu. Tématem k zamyšlení v této oblasti je, že vysokoškolské vzdělání, vyšší odborné vzdělání nebo středoškolské vzdělání a specializace v oboru je jedním ze vstupních požadavků na účastníky kurzu. Lze tedy předpokládat, že i další účastníci mentorského kurzu budou spíše než získání teoretických znalostí od kurzu požadovat získání praktických dovedností, které je připraví na roli mentora – vzdělavatele dospělých.

Velkým problémem stávajícího mentorského kurzu se ukázala být jeho praktická část. Proto jsme této problematice věnovali větší pozornost. Všichni respondenti shodně uvedli, že hodnocený mentorský kurz nebyl dostatečně prakticky zaměřen. Respondenti se shodují, že do výuky mělo být zařazeno více modelových situací a praktického nácviku mentoringu. Hodinovou dotaci stanovenou pro praktickou část kurzu (32 hodin praxe) považuje většina respondentů za dostačující, ale za předpokladu jiné organizace praktické části kurzu. Všichni respondenti se shodli, že by v kurzu mělo

být více praktických cvičení a modelových situací. Také by mentoři uvítali možnost si vyzkoušet mentorování přímo u studentů na oddělení, a to pod pedagogickým vedením. Mnozí poukázali na fakt, že jim v praktické části kurzu nebyla poskytnuta zpětná vazba pro jejich mentorskou činnost. Carlisle, Calman, Ibbotson (8) ve své práci upozorňují na potřebu adekvátního tréninku pro mentory včetně pozitivně přijímaných, nově ustavených facilitátorů/poradců praktické výuky. Tento systém facilitátorů/poradců byl speciálně vytvořen skotskou National Health Service za účelem dosažení nejvyšší kvality praktické výuky mentorů klinické praxe. Po zavedení této koncepce mentoři klinické praxe vysoce oceňovali specifický a individualizovaný přístup facilitátorů/poradců, kteří jim pomáhali řešit složité situace během mentoringu. Za klíčovou označili podporu při práci s problémovými studenty.

Domníváme se, že i druhá oblast našeho šetření nám **podala odpověď na naši druhou výzkumnou otázku „Jaké jsou případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe?“**, a to jak v teoretické tak i praktické části výuky.

Třetí oblast byla zaměřena na definování případných nedostatků mentorského kurzu a na návrhy možných řešení identifikovaných nedostatků ve stávajícím kurzu. Respondentů jsme se proto dotazovali, jestli by na základě svých zkušeností navrhli nějaké změny ve stávajícím kurzu.

Teoretickou část mentorského kurzu by 50% respondentů ponechalo beze změn. 37,5% respondentů zastává názor, že hodinová dotace věnovaná teorii ošetrovatelství je nadbytečná a navrhují tedy její snížení. Jeden respondent (12,5%) by v teoretické části kurzu volil jiné rozložení výukových hodin. V předchozích otázkách respondenti také poukazovali na nedostatečnou časovou dotaci věnovanou hodnocení studentů a na potřebu prohloubení znalostí z pedagogiky, andragogiky, komunikace a didaktiky odborné praxe. Teoretická část kurzu byla realizována převážně prostřednictvím přednášek a seminářů. Do nich bylo ale zařazeno malé množství aktivizačních výukových metod, které by odpovídaly potřebám vzdělávání dospělých, tak jak doporučuje odborná literatura (37, 40).

Praktickou část kurzu respondenti navrhují absolvovat na vybraných klinických pracovištích FN Plzeň pod odborným pedagogickým vedením. Respondenti by také do praktické části kurzu zařadili praktická cvičení, při kterých by si na modelových situacích osvojili mentorskou činnost. Dovolíme si označit tento návrh řešení za správný, vždyť i odborná literatura uvádí, že při studiu mají být respektována specifika ve vzdělávání dospělých a individuální požadavky jednotlivých posluchačů (37,40).

Způsob zakončení mentorského kurzu úspěšným absolvováním testu z probíraných tématických celků považují respondenti za dostačující způsob pro ověření znalostí absolventů mentorského kurzu. Předpokladem ovšem je vytvoření závěrečného souhrnného znalostního testu, který účastníci kurzu složí až na závěr kurzu. Tedy ne bezprostředně po skončení každé přednášky, jak tomu bylo v hodnoceném mentorském kurzu.

Zajímavým zjištěním pro nás byl fakt, že pouze dva respondenti (25%) by absolvovaný mentorský kurz doporučili svým kolegům. Ostatní respondenti s doporučením stávajícího kurzu váhají nebo ho dokonce doporučit odmítají. Motivací k absolvování kurzu pro ně osobně bylo získání znalostí a dovedností, které by mohli uplatnit při své mentorské činnosti. Také si chtěli ověřit správnost dosavadních vlastních postupů v předchozí mentorské praxi. Jejich rozhodnutí absolvovat tento mentorský kurz zároveň ovlivnil fakt, že neplatili školné. Při celkovém zhodnocení kurzu se respondenti shodli, že nejen problematická kvalita stávajícího mentorského kurzu, ale i dosud nevyjasněné pracovní právní vztahy, absence finančního ohodnocení a nedostatečné pracovní podmínky pro výkon mentorské činnosti neodpovídají časovým a finančním nákladům, které absolvování tohoto kurzu vyžadovalo.

Třetí oblastí našeho šetření **byla zodpovězena třetí výzkumná otázka „Jaké jsou návrhy na inovaci stávajícího kurzu?“** Na základě těchto výstupů budeme navrhovat nový obsah a hodinovou dotaci certifikovaného kurzu mentorů klinické praxe.

Koncepce mentoringu v odborné klinické praxi studentů ošetrovatelství si stále hledá svoji cestu. Podíl na jejím prosazování musí mít nejen vzdělávací instituce, ale i zdravotnická pracoviště, kde praktická výuka studentů probíhá. Je důležité, aby ošetrovatelský management zajistil selektivní výběr mentorů, protože ne každý pracovník má pro mentorskou činnost dostatečné odborné a osobnostní předpoklady a hlavně potřebnou motivaci. Zároveň by mentorům měl zajistit odpovídající přípravu na jejich roli a umožnit jim absolvovat certifikovaný kurz mentorů klinické praxe. V již citované práci Watson (52) uzavírá, že kompetence a kvalifikace získané v mentorských kurzech by měly být brány jako určitá nadhodnota a to i mentory samými. S tím úzce souvisí i výběr vhodných účastníků mentorských kurzů.

6. Závěr

Jak bylo v průběhu práce několikrát zmiňováno, ošetrovatelství je povolání, které spočívá především v praktické činnosti. Velmi důležitou součástí přípravy studenta na výkon povolání je praktická výuka ve zdravotnickém zařízení, při které se nemalá část studentů rozhoduje o setrvání v oboru. Nejvhodnějším řešením, které zajistí kvalitní praktickou výuku se jeví zapojení mentora klinické praxe do pregraduální přípravy všeobecných sester a porodních asistentek. Právě mentor může výrazně přispět k rozvoji vědomostí a praktických dovedností studentů a ke zkvalitnění jejich odborné přípravy. Rovněž může získat nové spolupracovníky pro vlastní pracoviště nebo nemocnici. K tomu, aby bylo vedení studentů mentory klinické praxe co nejkvalitnější, je zapotřebí zajistit dostatečnou, kvalitní, vzdělanou a motivovanou síť mentorů.

Cílem naší práce bylo zjistit názory účastníků kurzu na absolvovaný kurz. Identifikovat případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe z pohledu účastníků kurzu a podat návrhy na inovaci stávajícího kurzu. Na počátku našeho šetření jsme si pro dosažení cíle stanovili tři výzkumné otázky. Výzkumná otázka č. 1: Jaký mají účastníci kurzu názor na daný kurz? Výzkumná otázka č. 2: Jaké jsou případné nedostatky stávajícího kurzu mentorů klinické praxe? Výzkumná otázka č. 3: Jaké jsou návrhy na inovaci stávajícího kurzu? Domníváme se, že všechny naše výzkumné otázky jsou zodpovězeny a stanovené cíle této diplomové práce byly splněny.

Na základě výsledků šetření jsme získali mnoho věcných a podnětných informací o certifikovaném mentorském kurzu „Školitel/školitelka klinické praxe“ Fakulty zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni, jejichž další využití může významně ovlivnit kvalitu celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků. Názory a připomínky získané od respondentů byly podkladem pro vytvoření návrhu na inovaci stávajícího mentorského kurzu. Jak již bylo výše uvedeno, bude zajímavé srovnat námi vytvořený návrh na inovaci stávajícího kurzu s programem vydaným ve Věstníku MZ ČR.

Věříme, že výsledky našeho šetření a námi podané inovační návrhy, které chceme poskytnout Fakultě zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni,

budou podnětem pro inovaci a zkvalitnění přípravy mentorů v současném certifikovaném mentorském kurzu „Školitel/školitelka klinické praxe“.

Nesporným přínosem této diplomové práce bylo, že již přípravná část našeho šetření, tedy analýza vzdělávacích programů certifikovaných kurzů „Mentorů klinické praxe“, posloužila odboru vzdělávání a vědy MZ ČR jako podklad pro vytvoření návrhu ke sjednocení vzdělávacích programů certifikovaných mentorských kurzů. Také zkušenosti zahraničních autorů hovoří o potřebě řešení této problematiky na národní či celostátní úrovni (52).

6. 1 Návrh na inovaci stávajícího mentorského kurzu

1. Časový harmonogram kurzu

Hodinová dotace 110 hodin: 68 hodin teoretické výuky, 36 hodin praktické výuky, 2 hodiny konzultace, 2 hodiny závěrečný test, 2 hodiny vyhodnocení

2. Obsah kurzu

Teorie ošetrovatelství - Počet výukových hodin: 4

Základy andragogiky, metodika pedagogiky dospělých - Počet výukových hodin: 6

Základy pedagogiky a obecné didaktiky - Počet výukových hodin: 8

Didaktika odborné praxe - Počet výukových hodin: 6

Edukační činnost sestry a porodní asistentky - Počet výukových hodin: 6

Komunikace - Počet výukových hodin: 6

Role učitele v procesu učení - Počet výukových hodin: 4

Hodnocení studentů - Počet výukových hodin: 6

Základy managementu - Počet výukových hodin: 4

Právní problematika ve zdravotnictví - Počet výukových hodin: 6

Psychologie osobnosti - Počet výukových hodin: 6

Sociální psychologie - Počet výukových hodin: 6

3. Metody výuky

Výuka bude realizována prostřednictvím přednášek a seminářů. Při výuce budou uplatňovány aktivizační výukové metody (problémová výuka, projektová výuka,

případové studie), dialogické metody (diskuse, panelová diskuse, brainstorming), které napomáhají k vytvoření požadovaných klíčových kompetencí a odborných dovedností. Při výuce budou respektována specifika ve vzdělávání dospělých za dodržení všech didaktických zásad a předpokladů pro efektivní učení.

4. Praktická část kurzu

Praktická část kurzu bude rozdělena na *praktickou výuku – cvičení* (12 hodin), která bude probíhat ve školních a laboratorních podmínkách formou praktických cvičení, problémové výuky, hraní rolí, případových studií. *Praktická výuka – pedagogická mentorská praxe* (24 hodin) bude probíhat na vybraných ošetrovacích jednotkách Fakultní nemocnice Plzeň pod vedením školených mentorů. Posluchači kurzu na základě získaných teoretických znalostí povedou klinickou ošetrovatelskou praxi u tří studentů, a to pod supervizí garantů praktické výuky (školených mentorů).

5. Způsob zakončení kurzu

Kurz bude ukončen úspěšným absolvováním závěrečného souhrnného testu a slovním hodnocením praktické části kurzu.

7. Seznam literatury a použitých zdrojů:

1. AJGLOVÁ, J., MAURITZOVÁ, I. Kurz mentorů na Fakultě zdravotnických studií ZČU v Plzni. In: *Cesta k profesionálnímu ošetřovatelství IV. Sborník příspěvků IV Slezské vědecké konference ošetřovatelství s mezinárodní účastí, Opava 5-6.5.2009.* Opava: Slezská univerzita, 2009, s. 9-14. Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/1/fvp/uo/sborniky> [cit. 23.10.2009].
2. AJGLOVÁ, J., MULLEROVÁ, N., RATISLAVOVÁ, K. Sestra školitelka klinické praxe – informace o pilotním kurzu. *Sestra*. Praha: 2008, roč.18, č. 2, s. 17-18. ISSN 1210-0404.
3. ANASTASSIADOU, H. Mentorská činnost v klinické praxi. *Cesta k profesionálnímu ošetřovatelství. Sborník příspěvků I. Slezské vědecké konference ošetřovatelství s mezinárodní účastí.* Opava: Slezská univerzita, 2006, s. 6-11. Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/1/fvp/uo/sborniky> [cit. 23.10.2009].
4. ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 856 s. ISBN 80-247-0496-2.
5. BABICKÁ, R. Mentorství jako obohacení sesterské práce. *Diagnóza v ošetřovatelství*. Praha: 2006, roč. 2, č.1, s. 9. ISSN 1801-1349.
6. BARRET, D. The clinical role of nurse lectures: past, present and future. *Nurse Education Today*, Elsevier, Amsterdam: 2007, roč. 27, č. 5, s. 367- 374. ISSN 0260-6917.
7. BASTL, P., ŠVEC, V. *Zdravotník lektorem*. 1. vyd. Brno: IDVPZ, 1997. 122 s. ISBN 80-7013-251-5.
8. CARLISLE, C., CALMAN, L., IBBOTSON, T. Practice-based learning: The role of practice education facilitators in supporting mentors. *Nurse Education Today*, Elsevier, Amsterdam: 2009, roč. 29, č. 7, s. 715-721. ISSN 0260-6917.
9. Centrum pro komunitní práci, projekt Mentoring – jako nástroj osobního rozvoje. České Budějovice, Plzeň, 2005 – 2006. Dostupné z WWW: http://www.cpkp.cz/mentoring/co_je_mentoring.html [cit. 26.10.2009].

10. DĚDINA, J., CEJTHAMR, V. *Management a organizační chování*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 340 s. ISBN 80-247-1300-4.
11. DUFFY, K., WATSON, H. An interpretive study of the nurse teachers role in practice placement areas. *Nurse Education Today*, Elsevier, Amsterdam: 2001, roč. 21, č. 7, s. 551-558. ISSN 0260-6917.
12. ERBENOVÁ, V. Mentorství v ošetrovatelské praxi. In: *V mezinárodní symposium ošetrovatelství: sborník příspěvků z konference, Ostrava 19. dubna 2006*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2006, s.61-63. Dostupné z WWW http://www.osu.cz/fzs/dokumenty/sbornik-5_4_2006.doc [cit.10.11.2009].
13. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
14. HUDÁČKOVÁ, A. Student ošetrovatelství na praxi – co od nás potřebuje? In: *Nové trendy v ošetrovatelství VI. Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí VI. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 20-21. 9. 2007*. České Budějovice: JU ZSF, 2007, s. 119-124. ISBN 978-80-7040-992-3.
15. HUMPHREYS, A. et al. The nature and purpose of the nurse lecturer in practice settings. *Nurse Education Today*, Elsevier, Amsterdam: 2000, roč. 20, č. 4, s. 311-317. ISSN 0260-6917.
16. JAROŠOVÁ, D., DUŠOVÁ, B. *Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence*. Dostupné z: WWW: <http://projekty.osu.cz/mentor/olomouc-prispevek.doc>. [cit. 24.10.2009].
17. JAROŠOVÁ, D., DUŠOVÁ, B., VRUBLOVÁ, I. Projekt mentor na Zdravotně sociální fakultě Ostravské univerzity. In: *V mezinárodní symposium ošetrovatelství: sborník příspěvků z konference, Ostrava 19. dubna 2006*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2006, s.101-103. Dostupné z WWW http://www.osu.cz/fzs/dokumenty/sbornik-5_4_2006.doc [cit.10.11.2009].
18. JIRKOVSKÝ, D., NOVÁKOVÁ, J., ŠVARCOVÁ, E. Hodnocení školitelek pracovní adaptace absolventů škol v oboru všeobecná sestra. In: *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství IV. Sborník příspěvků IV Slezské vědecké konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí, Opava 5-6.5.2009*. Opava: Slezská

- univerzita, 2009, s. 66-72. Dostupné z WWW: <http://www.slucz/1/fvp/uo/sborniky> [cit. 23.10.2009].
19. KOHOUTOVÁ, I. Koncepce ošetrovatelství. . In: *Nové trendy v ošetrovatelství III. Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí III. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 23-24. 9. 2004.* České Budějovice: JU ZSF, 2004, s. 156-165. ISBN 80-7040-705-0.
  20. KOLEKTIV AUTORŮ. *Sestry školitelky klinické praxe.* 1. vyd. Plzeň: Vysoká škola v Plzni, o.p.s., 2008. 223 s. ISBN 978-80-254-1651-8.
  21. KOLEKTIV AUTORŮ LF UP OLOMOUC. Ohlasy mentorů a studentů na nově se rodící studium a funkci mentora klinické praxe na LF UP v Olomouci. *Diagnóza v ošetrovatelství.* Praha: 2006, roč. 2, č.1, s. 7-8. ISSN 1801-1349.
  22. KOUKALOVÁ, A., ROŽŇÁKOVÁ, B., ZUŠČICH, O. Zkušenosti mentorů FN Olomouc s vedením ošetrovatelské praxe studentů z EU. *Diagnóza v ošetrovatelství.* Praha: 2006, roč. 2, č. 8, s. 329-330. ISSN 1801-1349.
  23. KRIŠTOFOVÁ, E. Úloha mentora z pohledu študenta. In: *Nové trendy v ošetrovatelství V. Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí V. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 19-20. 9. 2006.* České Budějovice: JU ZSF, 2007, s. 186-192. ISBN 80-7040-884-7.
  24. KYASOVÁ, M. Syntéza teorie a praxe ve vysokoškolském vzdělávání sester. In: *Nové trendy v ošetrovatelství III. Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí III. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 23-24. 9. 2004.* České Budějovice: JU ZSF, 2004, s. 186-189. ISBN 80-7040-705-0.
  25. LAHOLOVÁ, J. Kvalifikační vzdělávání regulovaných nelékařských profesí. In: *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství IV. Sborník příspěvků IV Slezské vědecké konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí, Opava 5-6.5.2009.* Opava: Slezská univerzita, 2009, s. 98-100. Dostupné z WWW: <http://www.slucz/1/fvp/uo/sborniky> [cit. 28.10.2009].
  26. LAJDOVÁ, A., URÍČKOVÁ, A., ONDRUŠKOVÁ, S. Význam osobnostních předpokladů při výběru sester mentorek. *Sestra.* Praha: 2010, roč. 20, č. 2, s. 25-26. ISSN 1210-0404.

27. MAGERČIAKOVÁ, M., KADUČÁKOVÁ, H. Mentori a odborná prax študentov fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity v Rožumberku. In: *V mezinárodní symposium ošetrovatelství: sborník příspěvků z konference, Ostrava 19. dubna 2006*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2006, s.136-140. Dostupné z WWW http://www.osu.cz/fzs/dokumenty/sbornik-5_4_2006.doc [cit.10.11.2009].
28. MAROUŠKOVÁ, J. Postavení učitele praktického vyučování z pohledu zdravotnického pracovníka. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2009, roč. 5, č. 1, s. 30-32. ISSN 1801-1349.
29. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb. pro studijní obor všeobecná sestra. Dostupné z WWW http://mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html [cit. 20.10.2009].
30. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Vzdělávací programy certifikovaných kurzů „Mentor klinické praxe“. Interní materiál.
31. MULLEROVÁ, N. Vzdělávání zdravotnických pracovníků, stručně k novele zákona č. 96/2004 Sb., a prováděcím předpisům. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2008, roč. 4, č. 6, s. 28-30. ISSN 1801-1349.
32. MULLEROVÁ, N. Metodický pokyn k přípravě a realizaci vzdělávacího programu certifikovaného kurzu. *Sestra*. Praha: 2007, roč. 17, č. 9, s. 17-18. ISSN 1210-0404.
33. NÁDASKÁ, I., MESÁROŠOVÁ, J., KRIŠTOFOVÁ, E. Multikultúrne ošetrovatelstvo a úloha mentora v klinickej praxi. *Ošetrovatelství*. Hradec Králové: LF UK 2004, roč. 6, č. 3-4, s. 110. ISSN 1212-723X.
34. NOVÁ, L. Práce sestry–školitelky na ARO. *Sestra*. Praha: 2004, roč. 14, č. 11, s. 12. ISSN 1210-0404.
35. PANTELEITOVÁ, J. Dovolte, abychom se představili: mentor a tutor. *Florence*. Praha: 2006, roč. 2, č. 2, s. 56. ISSN 1801-464X.
36. PELIKÁNOVÁ, M. Problematika praktického vyučování v severských zemích. *Sestra*. Praha: 2006, roč. 16, č. 1, s. 8. ISSN 1210-0404.

37. PETTY, G. *Moderní vyučování*. 4.vyd. Praha: Portál, 2006. 380 s. ISBN 978-80-7367-427-4.
38. POSPÍŠILOVÁ, A., VRÁNOVÁ, V. Praktická výuka vedená pomocí mentora klinické praxe. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2008, roč. 4, č. 2, s. 29-31. ISSN 1801-1349.
39. POSPÍŠILOVÁ, A., VRÁNOVÁ, V. Mentor klinické praxe. Názory na výuku studentů během jejich ošetrovatelské praxe. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2006, roč. 2, č.10, s. 403-406. ISSN 1801-1349.
40. PROCHÁZKA, M., SOMR, M. *Kapitoly z didaktiky vzdělávání dospělých*. 1. vyd. České Budějovice: V-Studio, s.r.o.,2008. 97 s. ISBN 978-80-254-1919-9.
41. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. rozšířené a aktualizované vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2001. 328 s. ISBN 80-7178-579-2.
42. SLOUPOVÁ-BURGEROVÁ, H., HUDÁČKOVÁ, A. Význam školních sester/mentorek pro zajištění kvality výuky na klinických pracovištích. *Kontakt*. 2005, roč. 7, č. 1-2, s. 45-46. ISSN 1212-4117.
43. SRŠŇOVÁ, R., TÓTHOVÁ, V. Mentor v ošetrovatelském týmu. In: *Nové trendy v ošetrovatelství V.Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí V. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 19-20. 9. 2006*. České Budějovice: JU ZSF, 2007, s. 375-377. ISBN 80-7040-884-7.
44. STAŇKOVÁ, M. *Sestra – reprezentant profese*. 1. vyd. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2002. 78 s. ISBN 80-7013-368-6.
45. *Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky*. Praha: MZ ČR, 2000. 95 s. ISBN 80-85047-20-9.
46. *Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky 2*. Praha: MZ ČR, 2002. 271 s. ISBN 80-85047-21-7.
47. ŠKRLA, P., ŠKRLOVÁ, M. *Kreativní ošetrovatelský management*. 1. vyd. Praha: Advent-Orion, 2003. 477 s. ISBN 80-7172-841-1.
48. ŠKUBOVÁ, J. Mentor v péči o seniory. *Florence*. Praha: 2008, roč. 4, č. 1, s. 38-40. ISSN 0801-464x.

49. TREŠLOVÁ, M. Možné didaktické metody při výuce ošetrovatelských předmětů. *Kontakt*. 2005, roč. 7, č. 3-4, s. 259-261. ISSN 1212-4117.
50. VRÁNOVÁ, V. Mentor klinické praxe. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2006, roč. 2, č. 1, s. 6-7. ISSN 1801-1349.
51. VRUBLOVÁ, Y. Mentor, student – pravidla a doporučení pro klinickou praxi. In: *Nové trendy v ošetrovatelství V. Sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí V. Jihočeské ošetrovatelské dny, České Budějovice 19-20. 9. 2006*. České Budějovice: JU ZSF, 2007, s. 455-458. ISBN 80-7040-884-7.
52. WATSON, S. Mentor preparation: reasons for undertaking the course and expectations of the candidates. *Nurse Education Today*, Elsevier, Amsterdam: 2004, roč. 24, č. 1, s. 30-40. ISSN 0260-6917.
53. Zákon MZ ČR č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z WWW: <http://www.mzcr.cz/Odbornik/Pages/245-zakon-c-962004-sb.html> [cit. 20.10.2009]
54. ZELENÍKOVÁ, R. Mentoring v procese vzdělávání sestier. In: *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství IV. Sborník příspěvků IV Slezské vědecké konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí, Opava 5-6.5.2009*. Opava: Slezská univerzita, 2009, s. 165-170. Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/1/fvp/uo/sborniky> [cit. 28.10.2009].
55. ZUZÁKOVÁ, E. Mentor a kvalita mentorské činnosti. *Diagnóza v ošetrovatelství*. Praha: 2008, roč. 2, č. 4, s. 31. ISSN 1801-1349.

8. Klíčová slova

Kurz

Mentor

Mentorství

Sestra

Vzdělávací program

Vzdělávání

9. Přílohy

Příloha č.1 Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

Scénář pro polostrukturovaný rozhovor na téma: „Mentor v ošetrovatelství – vyhodnocení a inovace kurzu“

Datum rozhovoru: _____ **Trvání rozhovoru: od:** _____ **do:** _____

Věk respondenta: _____

Pohlaví: _____

Nejvyšší ukončené vzdělání: _____

Délka praxe: _____

Pracovní zařazení: _____

Osobní zkušenost s mentoringem: _____ **Jak dlouhá:** _____

Scénář pro rozhovor

	OBLAST	KLÍČOVÁ OTÁZKA
I/1	Názor účastníků kurzu na daný kurz.	„Jak jste se dozvěděl/la o tomto kurzu?“ „Co Vás vedlo k tomu ho absolvovat?“
I/2		„Jaké jste měl/la očekávání od kurzu před jeho absolvováním?“
I/3		„Vzpomenete si na některou oblast, která byla pro Vás nejvíce zajímavá?“ „Domníváte se, že je tato oblast nezbytnou součástí obsahu kurzu?“
I/4		„Který z předmětů (oblastí) byste potřeboval/la prohloubit?“
I/5		„Byl podle Vás kurz v optimální délce?“ <i>Doplňující otázka pokud odpoví respondent „ne“</i> „Preferoval/la byste jinou délku?“
I/6		„Byl kurz adekvátně dimenzován na 20 účastníků?“ <i>Doplňující otázka pokud odpoví respondent „ne“</i> „Byl by vhodný jiný počet účastníků?“
I/7		„Považujete formu učebních textů ke kurzu z PowerPointu za vhodnou?“ „Uvítal/la byste a) podrobnější text,

		b) případně jinou formu a pokud ano, uveďte jakou.“
I/8		„Byly pro Vás konzultace přínosné?“ „Jaká byla podle Vás a) jejich délka, b) jejich načasování?“
I/9		„Byla praktická výuka dostatečně provázána s teoretickou částí?“ „Měl/la podle Vás praktická výuka dostatečný rozsah?“
I/10		„Měl/la jste vždy dostatek času na případné otázky a okamžitou zpětnou vazbu při praktické výuce?“
I/11		„Jaké znalosti nebo dovednosti z kurzu nejvíce používáte v každodenní praxi?“
I/12		„Jaký přínos pro Vás měl tento kurz?“
II/13	Případné nedostatky stávajícího kurzu.	„Je v kurzu nějaký předmět, který má malou časovou dotaci?“
II/14		„Je nějaký předmět (oblast) který Vám chyběl v tomto kurzu?“
II/15		„Myslíte, že by nějaký předmět měl být z kurzu vypuštěn?“
II/16		„Byl kurz dostatečně prakticky zaměřen? a) Byla praktická část kurzu dostatečně dlouhá? b) Byla vhodně zorganizovaná?“
III/17	Návrhy účastníků na inovaci stávajícího kurzu.	„Navrhl/la byste na základě Vašich zkušeností nějaké změny ve stávajícím kurzu?“ a) v teoretické části b) v praktické části c) v ověřování znalostí absolventů kurzu
III/18		„Doporučila byste kurz svojí kolegyni/kolegovi?“